

რეფორმეტრი

წყლის რესურსების მართვის რეფორმის პროგრესის შეფასებითი ანგარიში

ივლისი, 2023

**USAID-ის ეკონომიკური მმართველობის პროგრამის საგრანტო აქტივობა:
რეფორმების პროგრესის მონიტორინგის სისტემა „რეფორმეტრის“ მხარდაჭერა**

შენიშვნა: წინამდებარე ანგარიშის მომზადება შესაძლებელი გახდა ამერიკელი ხალხის მიერ, USAID-ის მეშვეობით გაწეული დახმარების შედეგად. ანგარიშის შინაარსი შესაძლოა არ წარმოადგენს USAID-ის ან ამერიკის შეერთებული შტატების მთავრობის შეხედულებებს.

სარჩევი

რეფორმების მეთოდოლოგია	3
სამთავრობო გამოკითხვის შედეგები	4
დაინტერესებულ მხარეთა გამოკითხვა	8
წყლის რესურსების მართვის რეფორმის შეფასების ინდიკატორები.....	10
1.1 წყალაღება ბუნებრივი ობიექტებიდან	10
1.2. წყლის გამოყენება	10
1.3 წყლის დანაკარგები	11
1.4 ჩამდინარე წყლების ჩაშვება.....	12
1.5 ჩამდინარე წყლების გაწმენდა	13
1.6 წყალმომარაგების სისტემაზე მიერთებული მოსახლეობა	14
დანართი N1. დაინტერესებულ მხარეთა კითხვარი	15
დანართი N2. წყლის რესურსების მართვის რეფორმის შესახებ საჯარო-კერძო დიალოგის შეხვედრაზე წარმოდგენილი პრეზენტაცია.....	16

წყლის რესურსების მართვის რეფორმის შესახებ

საქართველოს კანონი „წყლის რესურსების მართვის შესახებ“, რომელიც 2023 წლის 30 ივნისს მესამე მოსმენით მიიღო პარლამენტმა, განსაზღვრავს სააუზო მართვის პრინციპებს, რის მიხედვითაც საქართველოს ტერიტორია მდინარეთა შვიდ სააუზო უბნად დაიყოფა და თითოეული აუზისთვის შემუშავდება სააუზო მართვის გეგმები. ამასთან ერთად, კანონი ადგენს წყლის მდგრადი გამოყენებისა და დაცვის ეკონომიკური მექანიზმებს, რომელიც ეფუძნება „ფასიანი ბუნებათსარგებლობის“ პრინციპს. კერძოდ, ზედაპირული წყლის ობიექტით წყალსარგებლობა დაექვემდებარება ლიცენზირებას და დაწესდება მოსაკრებელი. წყლის რესურსების მართვის რეფორმის ქვეშ დაგეგმილ სხვა ღონისძიებებთან ერთად, ასევე მოაზრებულია წყლის რესურსების მონიტორინგის ქსელის გაფართოვება და კომპლექსური ღონისძიებების შემუშავება წყლის რესურსების დაბინძურებისგან დასაცავად. ახალი კანონით განსაზღვრული აქტივობების ძალაში შესვლა გათვალისწინებულია ეტაპობრივად, ხოლო რეფორმის სრულად ამოქმედება დაგეგმილია 2030 წლამდე.

რეფორმა მიზნად ისახავს წყლის ხარისხის გაუმჯობესებასა და წყლის ობიექტების დაბინძურების პრევენციას; წყლის რესურსების რაციონალური ხარჯვის ხელშეწყობასა და სხვადასხვა მომხმარებელს შორის რესურსების სამართლიან განაწილებას; ასევე, მოსახლეობის ხელმისაწვდომობის ზრდას სასმელ წყალთან და სანიტარულ პირობებთან.

რეფორმის შემუშავებასა და განხორციელების პროცესში წამყვანი როლი აქვს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს. კომპეტენციის ფარგლებში ჩართული სხვა უწყებებია: საქართველოს პარლამენტი, საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო; საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო; საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო; საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო; საქართველოს ენერჯეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისია; მუნიციპალიტეტები; და საქართველოს ავტონომიური რესპუბლიკების ხელისუფლების ორგანოები.

რეფორმეტრის მეთოდოლოგია

რეფორმეტრის ფარგლებში, შერჩეული რეფორმების შეფასებისათვის გამოყენებულია სამი ძირითადი ინსტრუმენტი:

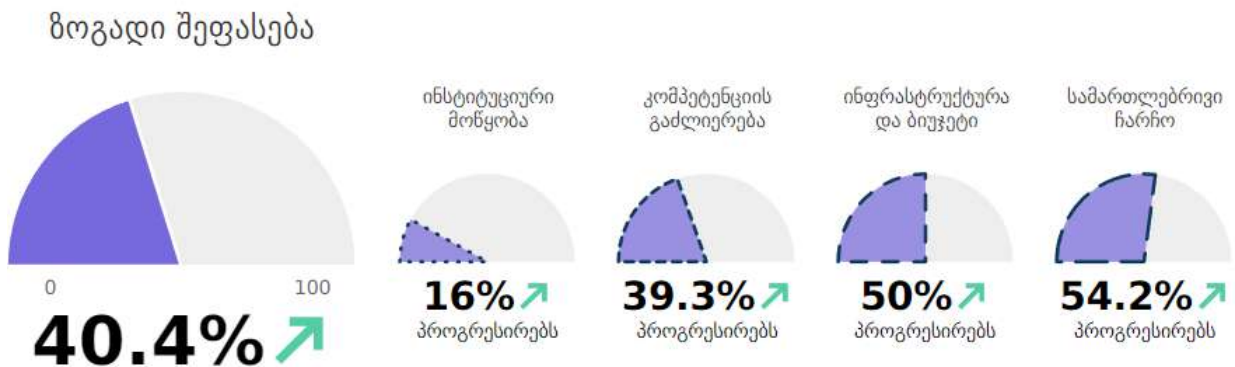
1. სამთავრობო კვლევა, ხარისხობრივი გამოკითხვის გზით, აფასებს რეფორმის განხორციელების პროცესში რეფორმის დამნერგავი სამთავრობო უწყებების საქმიანობას ოთხი ძირითადი მიმართულებით: საკანონმდებლო ჩარჩო; ინფრასტრუქტურა და ბიუჯეტი; ინსტიტუციური მოწყობა; კომპეტენციის გაძლიერება. აღნიშნული გამოკითხვა 0-დან 100%-იან შკალაზე ზომავს რამდენად ახლოს არის რეფორმის დამნერგავი უწყება რეფორმის მიერ განსაზღვრული ამოცანების შესრულებასთან.
2. დაინტერესებულ მხარეთა გამოკითხვის ფარგლებში, რეფორმის დაინტერესებული მხარეები შეფასებას ოთხი ძირითადი მიმართულებით ახორციელებენ: რეფორმის შინაარსი და ადეკვატურობა; რეფორმის სფეროში არსებული ვითარება; რეფორმის დანერგვაში მიღწეული პროგრესი; რეფორმის მოსალოდნელი შედეგები. თითოეული კომპონენტი 10 ქულიან შკალაზე ფასდება (დაინტერესებულ მხარეთა კითხვარი მოცემულია დანართი 1-ის სახით).
3. დამატებით, რეფორმის პროგრესის შესაფასებლად გამოყენებულია რეფორმის მოსალოდნელ შედეგებთან დაკავშირებით იდენტიფიცირებული ეკონომიკური ინდიკატორები.

წყლის რესურსების მართვის რეფორმის შეფასება მოიცავს ზემოთ ხსენებულ სამივე მიმართულებას. წყლის რესურსების მართვის რეფორმის პროგრესის პირველი შეფასებითი შეხვედრა, საჯარო-კერძო დიალოგის ფორმატში, 2023 წლის 28 ივნისს გაიმართა.

სამთავრობო გამოკითხვის შედეგები

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია სამთავრობო კვლევის პირველადი შედეგები, რომლის მიხედვითაც რეფორმის ქვეშ დაგეგმილი აქტივობების 40.4% შესრულებულია. შესრულების ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი სამართლებრივი ჩარჩოსა (54.2%) და ინფრასტრუქტურის (50%) განზომილებების ქვეშ დაგეგმილ აქტივობებში დაფიქსირდა (დიაგრამა 1). უნდა აღინიშნოს, რომ სამართლებრივი ჩარჩოს განვითარების არსებული შეფასება კანონპროექტის მიღებამდე ჩატარდა. კვლევის ფარგლებში, წყლის რესურსების მართვის შესახებ კანონპროექტი საქართველოს პარლამენტში მეორე მოსმენით იყო მიღებული, ხოლო, 2023 წლის 30 ივნისს, პარლამენტმა მესამე მოსმენით მიიღო კანონი.

დიაგრამა 1. სამთავრობო კვლევის პირველადი შედეგები¹

ქვემოთ მოცემულ ცხრილებში წარმოდგენილია წყლის რესურსების მართვის რეფორმით განსაზღვრული აქტივობები და მათი შესრულების სტატუსი შეფასების თითოეული განზომილების მიხედვით.

ცხრილი 1-ის მიხედვით, წყლის რესურსების მართვის კანონთან დაკავშირებით მისაღები (გამოსაცემი) 15 კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტიდან მიღებულია ორი ნორმატიული აქტი; შემუშავებულია და საჭიროებს დამტკიცებას ექვსი ნორმატიული აქტი; ორი აქტი საჭიროებს განახლებას; ხოლო ხუთ ნორმატიულ აქტზე ჯერ არ დაწყებულა მუშაობა. კანონით განსაზღვრულია, რომ აღნიშნული ნორმატიული აქტების მიღება მთავრობამ 2026 წლის 1 სექტემბრამდე უნდა უზრუნველყოს. სპეციალური წყალსარგებლობის ფორმით ზედაპირული წყლის ობიექტიდან წყალაღებისთვის მოსაკრებელის გადახდის ვალდებულების დადგენა კი განსაზღვრულია 2027 წლის 1 სექტემბრამდე.

¹ რეფორმის პროგრესის შეფასების ოთხ მიმართულებას მიენიჭა შესაბამისი წონები, თითოეული განზომილების ქვეშ მოაზრებული აქტივობების სიმრავლის და სირთულის გათვალისწინებით. წონები გადანაწილდა შემდეგვარად: სამართლებრივი ჩარჩო - 40%; ინსტიტუციური მოწყობა - 30%; ინფრასტრუქტურა და ბიუჯეტი - 20%; კომპეტენციების გაძლიერება - 10%.

ცხრილი 1: სამართლებრივი ჩარჩო: წყლის რესურსების მართვის კანონთან დაკავშირებით მისაღები 15 ნორმატიული აქტი და მათი მიმდინარე სტატუსი.

დამტკიცებულია	შემუშავებულია პროექტი	საჭიროებს განახლებას	დაგეგმილია
<ul style="list-style-type: none"> წყლის გამოყენების სახელმწიფო აღრიცხვის წარმოების წესი; ტექნიკური რეგლამენტი „დასახლების წყალარინების (საკანალიზაციო) სისტემაში ჩამდინარე წყლების ჩაშვების პირობების შესახებ.“ 	<ul style="list-style-type: none"> წყლის ობიექტების იდენტიფიკაციისა და საზღვრების დადგენის წესი; მდინარეთა აუზების/სააუზო უბნების საზღვრების დამტკიცების თაობაზე; სააუზო მართვის გეგმების შემუშავების, განხილვისა და დამტკიცების პროცედურის შესახებ; სააუზო მართვის საკონსულტაციო-საკოორდინაციო საბჭოების შემადგენლობისა და საქმიანობის წესის დამტკიცების თაობაზე; წყლის რესურსების მონიტორინგის დაგეგმვისა და განხორციელების წესი; მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლის მოპოვების მიზნით ჭაბურღილების აღრიცხვის წესი. 	<ul style="list-style-type: none"> ტექნიკური რეგლამენტი „წყალდაცვითი ზოლის შესახებ“; დადგენილება „ზედაპირული წყლის ხარისხის სტანდარტების დამტკიცების შესახებ.“ 	<ul style="list-style-type: none"> ზედაპირული წყლის ობიექტებზე სპეციალური წყალსარგებლობის ნებართვის გაცემის წესისა და პირობების დამტკიცების აქტი; ზედაპირული წყლის ობიექტებში ურბანული და სამრეწველო ჩამდინარე წყლების ჩაშვების პირობების ტექნიკური რეგლამენტი; სასმელი წყალმომარაგების წყლის ობიექტების სანიტარული დაცვის ზონის დადგენისა და მის ფარგლებში საქმიანობის განხორციელების წესი; ადამიანის მოხმარებისათვის განკუთვნილი წყლის ხარისხის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტი; პოტენციური წყალდიდობების რისკის ქვეშ მყოფი არეალების შეფასების შესახებ აქტი.

ინსტიტუციური მოწყობის თვალსაზრისით, რეფორმა 2026 წლის 1 სექტემბრამდე ითვალისწინებს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სისტემაში მდინარეების აუზების დონეზე სამსახურების შექმნას და სააუზო მართვის საკონსულტაციო-საკოორდინაციო საბჭოების ჩამოყალიბებას (ცხრილი 2). მიმდინარეობს მუშაობა მდინარის სააუზო მართვის გეგმების შემუშავებაზე. შვიდი სააუზო უბნიდან (ალაზანი-იორი, ჭოროხი-აჭარისწყალი, ხრამი-ღებედა, მტკვარი, რიონი, ენგური, და ბზიფი-კოდორი) მზად არის სამი სააუზო მართვის გეგმა (ალაზანი-იორი, ჭოროხი-აჭარისწყალი, ხრამი-ღებედა), თუმცა საჭიროა მათი განახლება. ამჟამად, მიმდინარეობს მუშაობა ორ სააუზო მართვის გეგმაზე (რიონი, ენგური). ამ ეტაპისთვის, შემუშავებულია გარემოსდაცვითი ხარჯის გაანგარიშების

მეთოდოლოგია და წყლის ობიექტების ეკოლოგიური სტატუსისა და ეკოლოგიური პოტენციალის კლასიფიკაციის მეთოდოლოგია, რომლებიც საჭიროებს დამტკიცებას. დაგეგმილ აქტივობებს შორისაა, ასევე, ზედაპირულ და მიწისქვეშა წყლებზე ნიტრატებით დაბინძურებული ან დაბინძურების რისკის ქვეშ მყოფი ზონების იდენტიფიცირება და ნიტრატებისადმი მოწყვლადი ზონების განსაზღვრა; და ურბანული ჩამდინარე წყლებით ზემოქმედების რისკის ქვეშ მყოფი სენსიტიური არეალებისა და აგლომერაციების იდენტიფიცირება.

ცხრილი 2: ინსტიტუციური მოწყობა: რეფორმის ქვეშ დაგეგმილი აქტივობები და მათი მიმდინარე სტატუსი.

შემუშავებული მეთოდოლოგიები, რომლებიც საჭიროებს დამტკიცებას	მიმდინარე	დაგეგმილი
<ul style="list-style-type: none"> • გარემოსდაცვითი ხარჯის გაანგარიშების მეთოდოლოგია; • წყლის ობიექტების ეკოლოგიური სტატუსისა და ეკოლოგიური პოტენციალის კლასიფიკაციის მეთოდოლოგია. 	<ul style="list-style-type: none"> • სააუზო მართვის გეგმების შემუშავება და დამტკიცება. 	<ul style="list-style-type: none"> • სააუზო მართვის საკონსულტაციო-საკოორდინაციო საბჭოების შექმნა; • მდინარეების აუზების დონეზე სამსახურების შექმნა სამინისტროს სისტემაში; • ზედაპირულ წყლებზე ნიტრატებით დაბინძურებული ან დაბინძურების რისკის ქვეშ მყოფი ზონების იდენტიფიცირება და ნიტრატებისადმი მოწყვლადი ზონების განსაზღვრა, კარგი სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკის წესების შემუშავება; • მიწისქვეშა წყლებზე ნიტრატებით დაბინძურებული ან დაბინძურების რისკის ქვეშ მყოფი ზონების იდენტიფიცირება და ნიტრატებისადმი მოწყვლადი ზონების განსაზღვრა; • ურბანული ჩამდინარე წყლებით ზემოქმედების რისკის ქვეშ მყოფი სენსიტიური არეალებისა და აგლომერაციების იდენტიფიცირება.

ცხრილი 3 აჯამებს ინფრასტრუქტურული მოწყობის და კომპეტენციების გაძლიერების მიმართულებით რეფორმის ფარგლებში მიმდინარე აქტივობებს.

ინფრასტრუქტურის განვითარების მიმართულებით, კანონით განსაზღვრულია, რომ 2027 წლის 1 სექტემბრამდე საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო უზრუნველყოფს კომპლექსური ღონისძიებების შემუშავებას ქალაქებისა და სოფლების წყალარინების (საკანალიზაციო) სისტემების მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად (ცხრილი 3). აღსანიშნავია, რომ წყალარინების გამწმენდი ნაგებობები უკვე აშენებულია ანაკლიაში, ზუგდიდში, ურეკში, წყალტუბოში, თელავში, აჭარაში, ჩაქვიში, ქობულეთსა და ბათუმში. მიმდინარეობს გამწმენდი ნაგებობების მშენებლობა ფოთსა და ხაშურში და ასევე, დაგეგმილია ქუთაისში. რეფორმის ქვეშ მიმდინარე აქტივობებს შორისაა, ასევე, წყლის ხარისხის მონიტორინგის ქსელის გაფართოება და წყლის გამოყენების სახელმწიფო აღრიცხვის სისტემის შემუშავება. სისტემის პირველადი სატესტო ვერსია უკვე არსებობს და ამ ეტაპზე ხდება მისი დახვეწა.

კომპეტენციების გაძლიერების მიმართულებით, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ჩართულობით, მიმდინარეობს რიგი ღონისძიებები სხვადასხვა დაინტერესებული მხარეების, მათ შორის მუნიციპალიტეტების, უნარების გაძლიერებისთვის.

აქვე აღსანიშნავია, USAID-ის ეკონომიკური მმართველობის პროგრამის ფარგლებში მიმდინარე პროექტი „წყლის რესურსების მართვის (WRM) კანონის მოთხოვნების განხორციელების და ინფორმირებულობის ხელშეწყობა საქართველოს მუნიციპალიტეტებში“. პროექტი 2023 წლის მარტიდან - 2024 წლის თებერვლამდე მიმდინარეობს და ხელს შეუწყობს საქართველოს 63 მუნიციპალიტეტში წყლის რესურსების მართვის საკითხების შესახებ ახალი კანონით შემოღებული სიახლეებისა და რეგულაციების ცოდნის გუმჯობესებას და ზოგადი ცნობიერების ამაღლებას. მუნიციპალიტეტებისთვის კანონით განსაზღვრული კომპეტენციების ამოქმედება დაგეგმილია 2030 წლის 1 იანვრიდან.

ცხრილი 3: ინფრასტრუქტურა და კომპეტენციის გაძლიერება: რეფორმის ქვეშ მიმდინარე აქტივობები.

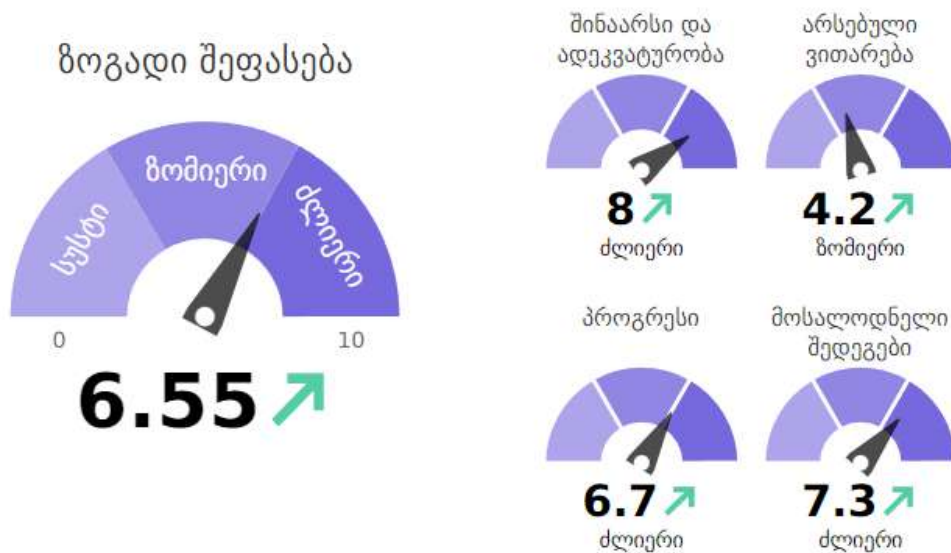
მიმდინარე აქტივობები	
ინფრასტრუქტურა	კომპეტენციის გაძლიერება
<ul style="list-style-type: none"> • კომპლექსური ღონისძიებების შემუშავება ქალაქებისა და სოფლების წყალარინების (საკანალიზაციო) სისტემების მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად, საკანალიზაციო ჩამდინარე წყლებით წყლის რესურსების დაბინძურებისგან დასაცავად; • ზედაპირული (მათ შორის, შავი ზღვის) და მიწისქვეშა წყლის ხარისხის მონიტორინგის ქსელის გაფართოება; • მიწისქვეშა წყლების ხარისხისა და რაოდენობის მონიტორინგის სისტემის გაუმჯობესება, როგორც მონიტორინგის ქსელის გაზრდით, ისე შერჩეულ ჭაბურღილებზე ახალი აღჭურვილობის დამონტაჟებით; • წყლის გამოყენების სახელმწიფო აღრიცხვის სისტემის შემუშავება. 	<ul style="list-style-type: none"> • მუნიციპალიტეტების უნარების/კომპეტენციების გაძლიერება; • რეგიონული სამოქალაქო საზოგადოებს ორგანიზაციების უნარების/კომპეტენციების გაძლიერება; • სსდ - გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის, გარემოს ეროვნული სააგენტოს და სურსათის ეროვნული სააგენტოს თანამშრომლების უნარების/კომპეტენციების გაძლიერება.

დაინტერესებულ მხარეთა გამოკითხვა

წყლის რესურსების მართვის რეფორმის ირგვლივ ჩატარებული საჯარო-კერძო დიალოგის შეხვედრაზე დაინტერესებული მხარეების (რეფორმის განმახორციელებელი სახელმწიფო უწყებების გარდა) ანონიმური გამოკითხვის საფუძველზე, რეფორმა 10 ქულიდან 6.55 ქულით შეფასდა, რაც შეხვედრის მონაწილეების მიერ რეფორმის მიმდინარეობის ზომიერ შეფასებაზე მიუთითებს.

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია დაინტერესებულ მხარეთა გამოკითხვის შედეგები, რომლის მიხედვითაც რეფორმის შინაარსი და ადეკვატურობა, რეფორმის პროგრესი და მოსალოდნელი შედეგები დადებითად შეფასდა. ხოლო, რეფორმის სფეროში არსებული ვითარების მიმართულებით კი ზომიერი შედეგი დაფიქსირდა (დიაგრამა 2).

დიაგრამა 2. დაინტერესებულ მხარეთა გამოკითხვის შედეგები წყლის რესურსების მართვის რეფორმის შეფასებაზე

საჯარო-კერძო დიალოგი

წყლის რესურსების მართვის რეფორმის პროგრესის შეფასების მიზნით გამართულ საჯარო-კერძო დიალოგის ღონისძიებაში მონაწილეობა მიიღეს საქართველოს პარლამენტის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტის, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, საქართველოს მელიორაციის, საქართველოს ენერჯეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისიის, საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანიის, საქართველოს წყლის ეროვნული პარტნიორობის, საქართველოს პარლამენტის კვლევითი ცენტრის, Global Environment Outlook-ის, კომპანია გარემო და განვითარების, საფრანგეთის განვითარების სააგენტოს, ოპერაციების კვლევის ინსტიტუტის, ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტის, მსოფლიო ბანკის, USAID/საქართველოს და USAID-ის ეკონომიკური მმართველობის პროგრამის წარმომადგენლებმა.

ღონისძიების გახსნითი ნაწილის შემდეგ, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და საქართველოს პარლამენტის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტის წარმომადგენლებმა მიმოიხილეს წყლის რესურსების მართვის

რეფორმის პროგრესი, ხოლო, „რეფორმეტრის“ გუნდმა სამთავრობო კვლევის პირველადი შედეგები წარადგინა და ასევე, მიმოიხილა რეფორმის შეფასების ინდიკატორები. ანგარიშის მოცემულ ნაწილში შეჯამებულია საჯარო-კერძო დიალოგის დონისძიებაზე გამოთქმული მოსაზრებები:

- დისკუსიის დროს, მონაწილეებმა ყურადღება გაამახვილეს წყლის რესურსების მართვის რეფორმის მიზნებსა და მათ მისაღწევად საჭირო ნაბიჯებზე. ხაზი გაესვა რამდენიმე ძირითად მიზანს, მათ შორის გარემოსდაცვითი ხარჯის გათვალისწინებას, ეკონომიკური ინსტრუმენტების დანერგვას, ასევე მდინარეთა სააუზო მართვის სისტემაზე გადასვლას და სააუზო მართვის საკონსულტაციო-საკოორდინაციო საბჭოების შექმნას. საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წყლის სამმართველოს უფროსმა ყურადღება გაამახვილა „წყლის რესურსების მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტში შეტანილ ცვლილებებზე, რაც აისახა დოკუმენტის ბოლო რედაქციაში, რომელიც მესამე მოსმენით იქნა მიღებული პარლამენტის მიერ. შეხვედრაზე სამინისტროს წარმომადგენლის მხრიდან ხაზი გაესვა ეკონომიკური ინსტრუმენტების დანერგვის მნიშვნელობას წყლის რესურსების მდგრადი მართვისთვის. ყურადღება გაამახვილდა 2008 წელს ზედაპირული წყლის ობიექტებიდან წყალსარგებლობის გადასახადის გაუქმებით გამოწვეული უარყოფითი შედეგებზე, რაც ასევე უარყოფითად აისახა თავად კერძო სექტორზეც. ხაზი გაესვა მონიტორინგის სამსახურის აქტიური ჩართულობის აუცილებლობას რეფორმის უკეთ განხორციელების უზრუნველსაყოფად.
- განხილვის ერთ-ერთი თემა „წყლის რესურსების მართვის შესახებ“ კანონის გაუმჯობესებული იმპლემენტაციისთვის ფართო მონაცემების არსებობის მნიშვნელობა იყო. გამოითქვა წუხილი მონაცემთა სიმწირის გამო და ხაზი გაესვა წყლის გამოყენების სახელმწიფო აღრიცხვის ელექტრონულ სისტემაზე გადასვლის უპირატესობებს, რაც გაამარტივებს მონაცემთა მართვასა და ანალიზს.
- დაინტერესებულმა მხარეებმა ასევე განიხილეს გარემოსდაცვითი ხარჯის მეთოდოლოგიის გამოყენების მნიშვნელობა, რომელიც უკვე შემუშავებულია. სამინისტროს წარმომადგენელმა აღნიშნა, რომ მეთოდოლოგია ახალი კანონის ამოქმედების შემდეგ მინისტრის ბრძანებით დამტკიცდება.
- დიალოგის დასკვნით ნაწილში, განხილვის თემა იყო ასევე სამინისტროს სისტემაში მდინარეების აუზების დონეზე შესაქმნელი სამსახურების დაფინანსების საკითხი და კერძო სექტორის მხრიდან გამოითქვა მოსაზრება კანონმდებლობის ან კანონქვემდებარე აქტების შემუშავების საჭიროების შესახებ, რომელიც დაარეგულირებდა აღნიშნულ საკითხს.

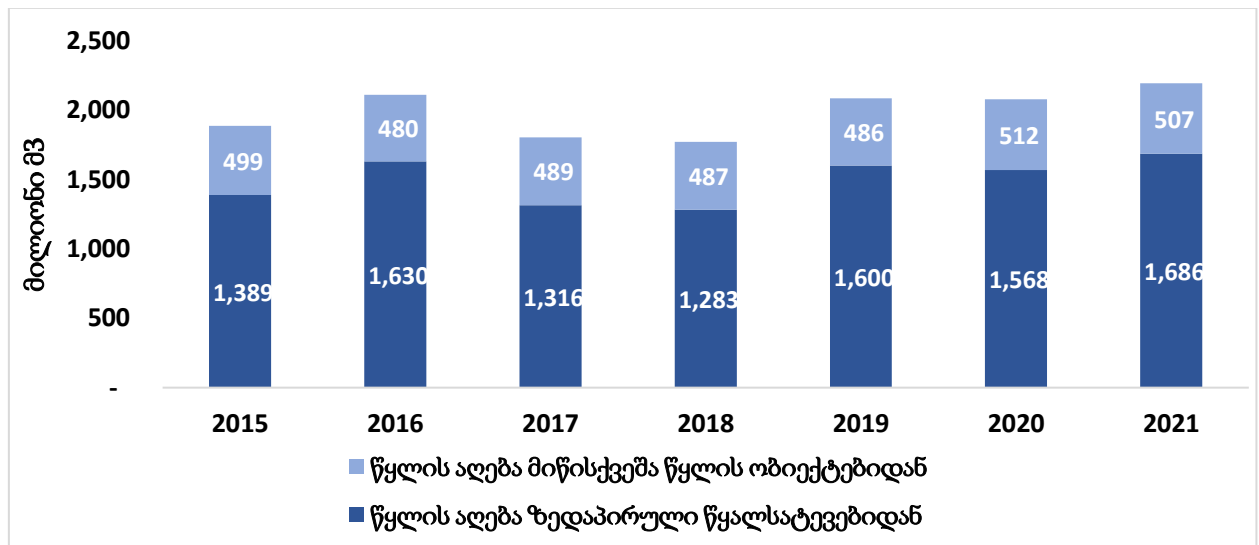
წყლის რესურსების მართვის რეფორმის შეფასების ინდიკატორები

რეფორმის განხორციელების პროგრესის შეფასების მიზნით, რეფორმეტრის გუნდა შეარჩია გარკვეული ინდიკატორები მონაცემთა ხელმისაწვდომობის გათვალისწინებით. ქვემოთ წარმოდგენილია შერჩეული ინდიკატორების დინამიკა 2015-2021/2022 წლებში, რომლებიც პირდაპირ ან ირიბად ასახავს რეფორმის შედეგებს და დარგში არსებულ ვითარებას.

1.1 წყალაღება ბუნებრივი ობიექტებიდან

ბუნებრივი ობიექტებიდან წყალაღება გვიჩვენებს ზედაპირული წყალსატევებიდან (მდინარეების, ტბებისა და ზღვების ჩათვლით) და მიწისქვეშა ჰორიზონტებიდან შემდგომი გამოყენების მიზნით აღებული წყლის რესურსების მოცულობას. აღნიშნული მაჩვენებელი არ მოიცავს ტრანზიტული წყლის მოცულობას, რომელიც მიეწოდება დიდ არხებს, წყლის არაცენტრალიზებულ ადებსა მოსახლეობის მიერ ჭებიდან, ბუნებრივი წყალსაცავებიდან და სხვა. როგორც გრაფიკი 1 გვიჩვენებს, მიწისქვეშა წყლის ობიექტებიდან ამოღებული წყლის მოცულობა შედარებით სტაბილურია 2015-2021 წლებში და მერყეობს 480 მილიონი კუბური მეტრიდან 512 მილიონ კუბურ მეტრამდე, ხოლო ზედაპირული წყლის ობიექტებიდან ამოღებული წყლის მოცულობა მეტად ცვალებადია და 2021 წლის მდგომარეობით, 1.7 მლრდ კუბური მეტრი შეადგინა.

გრაფიკი 1. წყალაღება* ბუნებრივი ობიექტებიდან (მლნ მ3)

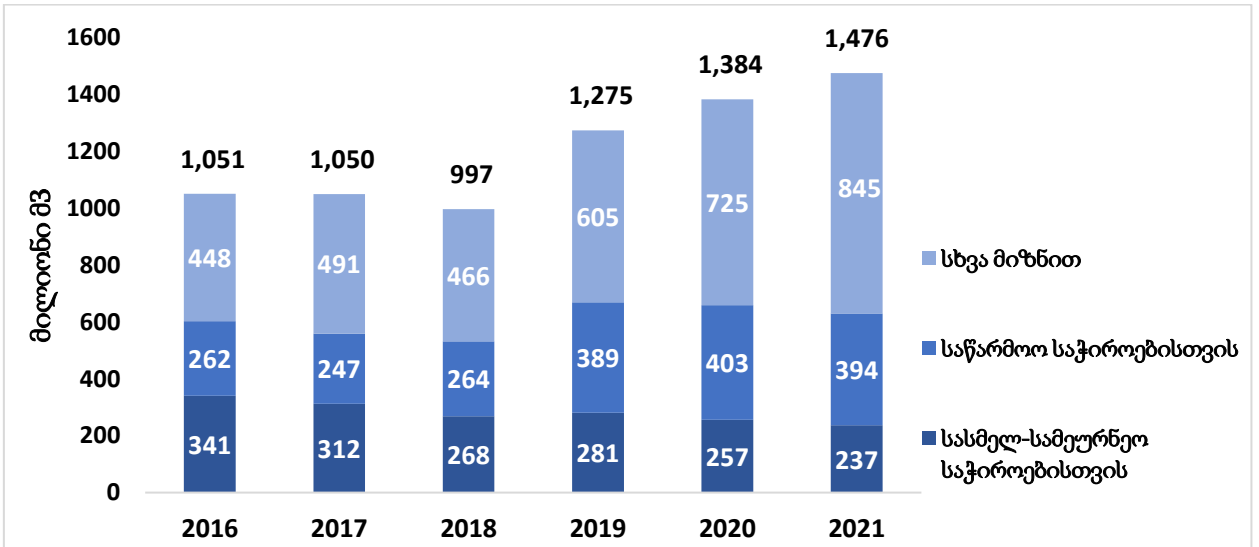
წყარო: საქსტატის წლიური პუბლიკაცია: საქართველოს ბუნებრივი რესურსები და გარემოს დაცვა (2021, 2017).
* არ მოიცავს ჰიდროელექტროსადგურების მიერ ელექტროენერჯის წარმოებისთვის აღებულ წყალს.

1.2. წყლის გამოყენება

წყლის გამოყენების ინდიკატორი გვიჩვენებს სხვადასხვა წყაროდან (ზედაპირული, მიწისქვეშა, მახტური, ზღვის და სხვა) აღებული წყლის რესურსების გამოყენებას სხვადასხვა საჭიროების დასაკმაყოფილებლად: სასმელ-სამეურნეო, საწარმოო და სხვა საჭიროებებისათვის. მე-2 გრაფიკზე წარმოდგენილი გამოყენებული წყლის მოცულობა არ მოიცავს ბრუნვით წყალმომარაგებას, მეორად-მიმდევრობით გამოყენებულ ჩამდინარე წყალს, აგრეთვე, ჩამდინარე საკონტროლო-სადრენაჟე წყლებს. როგორც გრაფიკზეა ასახული, 2021 წელს, 2016 წელთან შედარებით, საწარმოო საჭიროებებისთვის წყლის მოხმარება 50,4%-ით გაიზარდა და

შეადგინა 394 მლნ მ3, ხოლო წყლის რესურსების გამოყენება სასმელ-სამეურნეო საჭიროებისთვის დროთა განმავლობაში შემცირდა და 2021 წელს 237 მლნ მ3 შეადგინა.

გრაფიკი 2. წყლის გამოყენება (მლნ მ3)

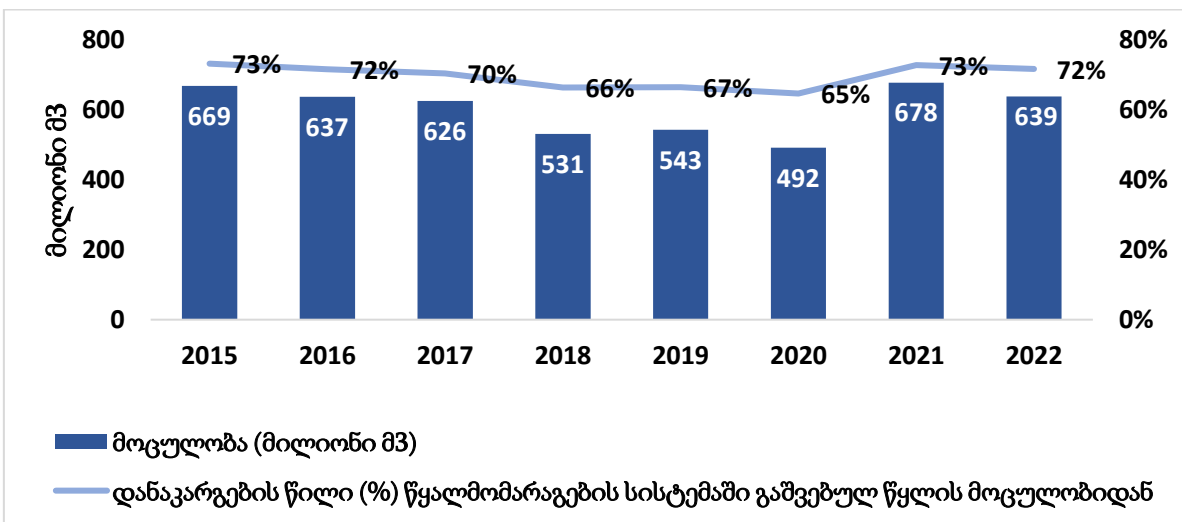

წყარო: საქსტატის წლიური პუბლიკაცია: საქართველოს ბუნებრივი რესურსები და გარემოს დაცვა (2021, 2017)* არ მოიცავს ჰიდროელექტროსადგურების მიერ ელექტროენერჯის წარმოებისთვის გამოყენებულ წყალს

1.3 წყლის დანაკარგები

გრაფიკი 3 გვიჩვენებს საყოფაცხოვრებო სექტორში წყლის დანაკარგებს ტრანსპორტირებისას. აღნიშნული ინდიკატორი ასახავს წყლის ადების ადგილიდან მისი გამოყენების ან გადაცემის ადგილამდე ფილტრაციის, აორთქლების, გაჟონვის, ავარიის ან სხვა მიზეზის შედეგად დაკარგული წყლის მოცულობას. როგორც გრაფიკი 3 გვიჩვენებს, წყლის დანაკარგების მოცულობა მილიონ კუბურ მეტრებში ისევე, როგორც მისი პროცენტული წილი წყალმომარაგებელი საწარმოების მიერ წყალმომარაგების სისტემაში გაშვებული წყლის მოცულობაში, დროთა განმავლობაში მცირდება. მიუხედავად ამისა, წყლის დანაკარგები საკმაოდ დიდია. 2022 წელს წყალმომარაგებელი საწარმოების მიერ აბონენტებისთვის მიწოდებული წყლის 72% (638.6 მლნ მ3) დაიკარგა.

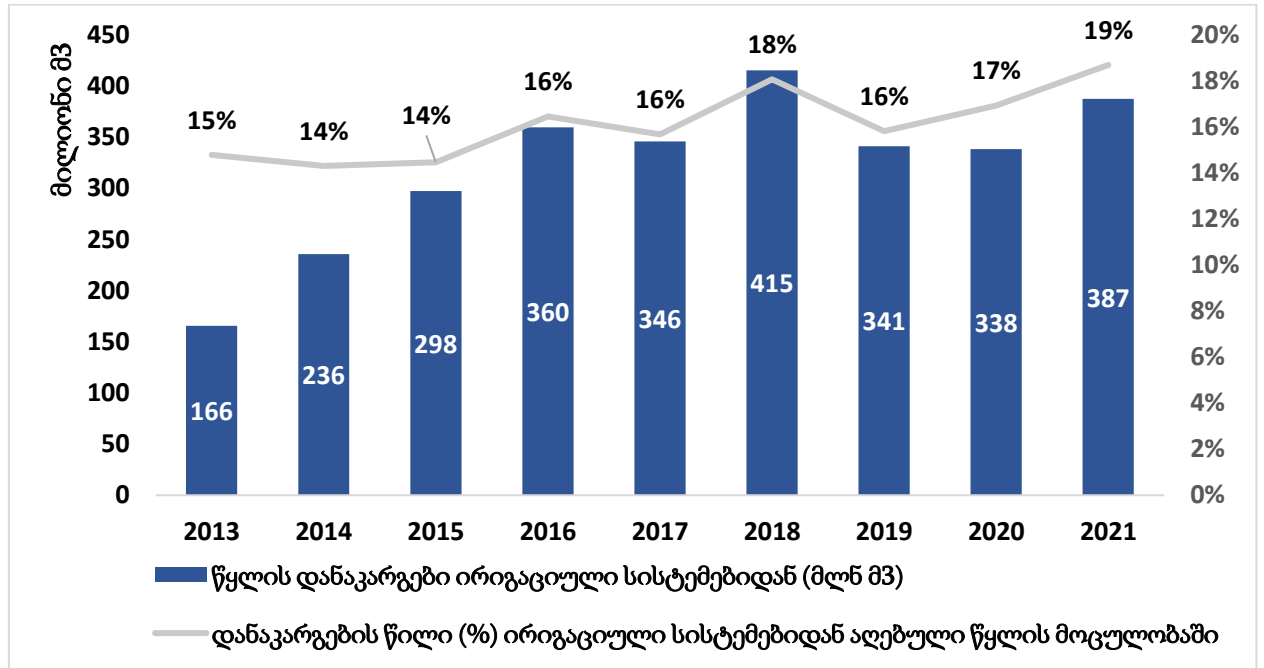
გრაფიკი 3. საყოფაცხოვრებო სექტორში წყლის დანაკარგები ტრანსპორტირებისას

წყარო: საქსტატი

გრაფიკი 4 გვიჩვენებს წყლის დანაკარგებს ირიგაციული სისტემებიდან. საქართველოს მელიორაციის მონაცემებზე დაყრდნობით, 2021 წლის მდგომარეობით, დანაკარგების წილი ირიგაციული სისტემებიდან აღებული წყლის მოცულობაში შეადგენდა 19%-ს (387 მლნ მ3).

გრაფიკი 4. წყლის დანაკარგები ირიგაციული სისტემებიდან

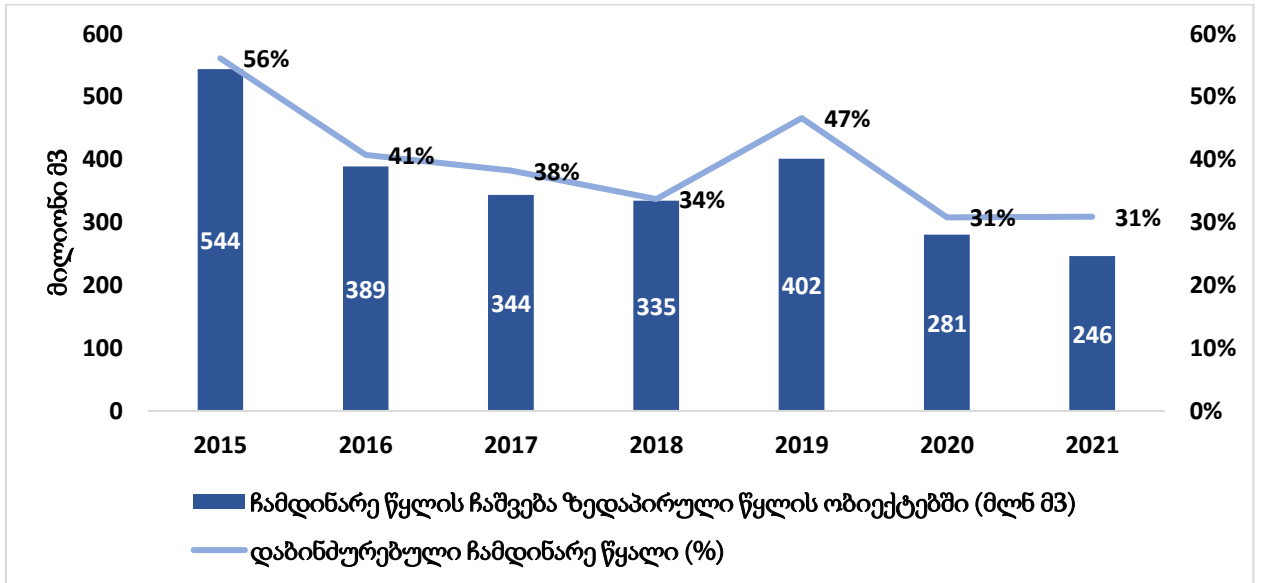

წყარო: საქართველოს მელიორაცია

1.4 ჩამდინარე წყლების ჩაშვება

გრაფიკი 5 გვიჩვენებს ზედაპირული წყლის ობიექტებში ჩამდინარე წყლების და დაბინძურებული ჩამდინარე წყლების (სამრეწველო და საყოფაცხოვრებო (კომუნალური) ჩამდინარე წყლები (შახტური, წიაღისეული და ღრუნაჟული წყლების ჩათვლით), რომლებიც შეიცავენ დამაბინძურებელ ნივთიერებებს იმაზე დიდი რაოდენობით, ვიდრე ზღვრულად დასაშვებია) მოცულობას. როგორც გრაფიკზეა წარმოდგენილი, ორივე ინდიკატორი დროთა განმავლობაში კლებადი ტენდენციით ხასიათდება (2019 წლის გამოკლებით). 2021 წელს, დაბინძურებული ჩამდინარე წყლები ზედაპირული წყლის ობიექტებში ჩამდინარე წყლების 31%-ს შეადგენდა.

გრაფიკი 5. ჩამდინარე წყლების ჩაშვება ზედაპირული წყლის ობიექტებში

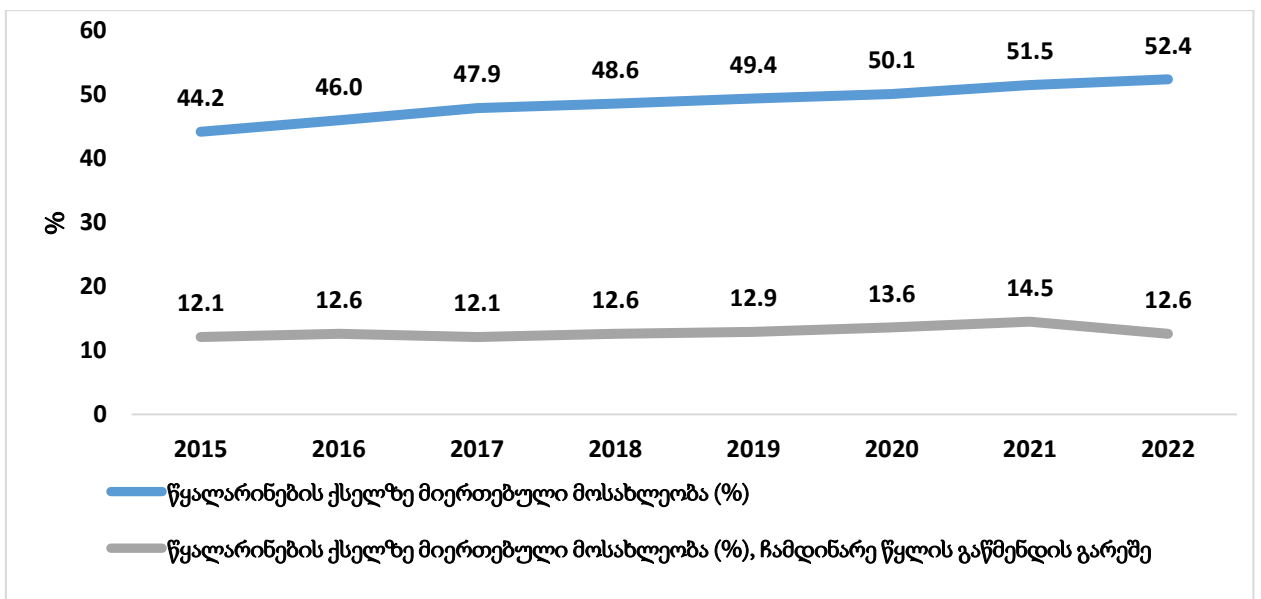

წყარო: საქსტატის წლიური პუბლიკაცია: საქართველოს ბუნებრივი რესურსები და გარემოს დაცვა (2021, 2017)

1.5 ჩამდინარე წყლების გაწმენდა

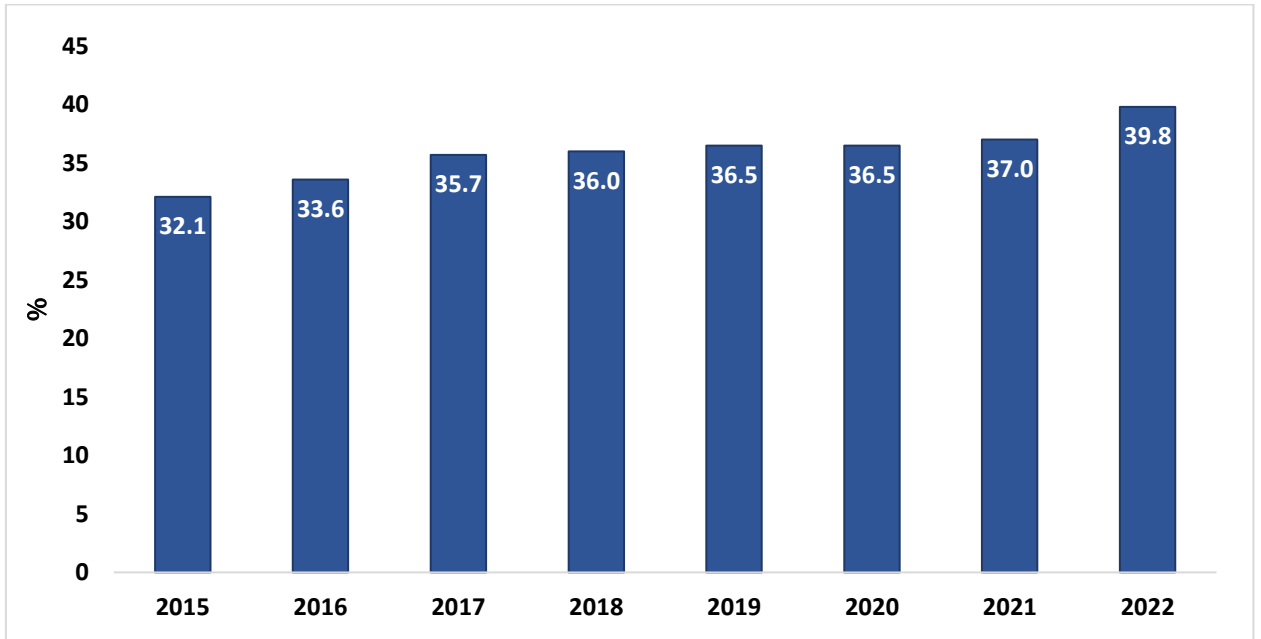
მე-6 და მე-7 გრაფიკები ასახავს წყალარინების ქსელსა და ჩამდინარე წყლების გამწმენდ ნაგებობებზე მიერთებული მოსახლეობის პროცენტულ მაჩვენებელს. როგორც გრაფიკი 6 გვიჩვენებს, 2022 წლის მდგომარეობით, მოსახლეობის 52.4% მიერთებული იყო წყალარინების ქსელზე და მათგან 12.6% მიერთებული იყო წყალარინების ქსელზე ჩამდინარე წყლის გაწმენდის გარეშე. შესაბამისად, 2022 წელს საყოფაცხოვრებო ჩამდინარე წყლების მხოლოდ 39.8% გაიწმინდა (იხ. გრაფიკი 7).

გრაფიკი 6. წყალარინების (კანალიზაციის) ქსელზე მიერთებული მოსახლეობა (%)

წყარო: საქსტატი

გრაფიკი 7. ჩამდინარე წყლების გამწმენდ ნაგებობებზე მიერთებული მოსახლეობა (%)

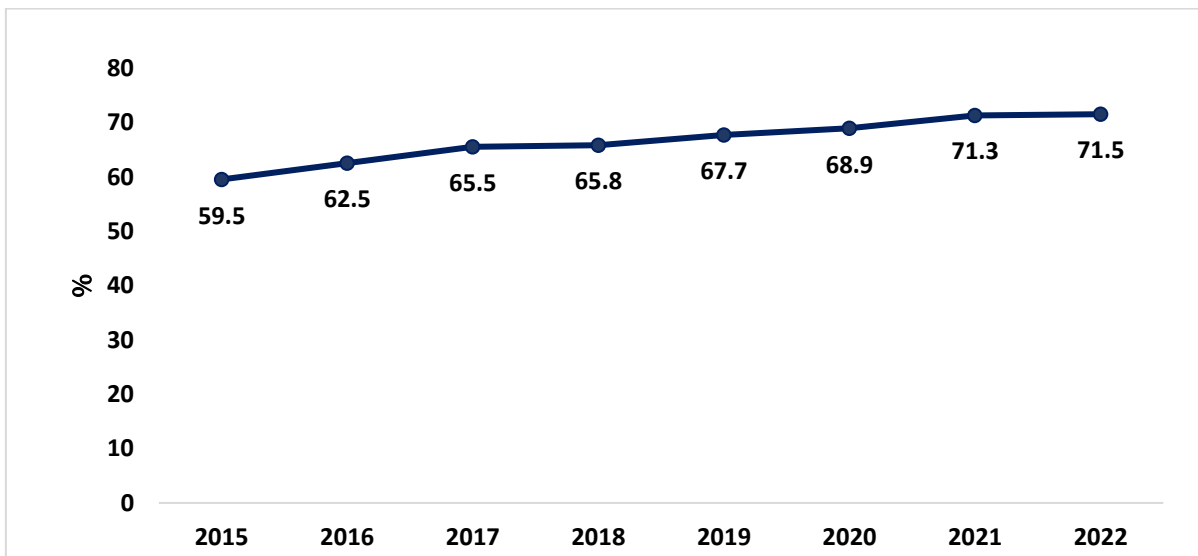

წყარო: საქსტატი

1.6 წყალმომარაგების სისტემაზე მიერთებული მოსახლეობა

მე-8 გრაფიკი გვიჩვენებს წყალმომარაგების სისტემაზე მიერთებული მოსახლეობის პროცენტულ მაჩვენებელს 2015-2022 წლებში. როგორც გრაფიკიდან ჩანს, წყალმომარაგების სისტემაზე წვდომის მქონე მოსახლეობის წილი ღრთოთა განმავლობაში გაიზარდა, 59.5%-დან (2015 წ.) 71.5%-მდე (2022 წ.), თუმცა მოსახლეობის დიდ ნაწილს (28.5%) კვლავ არ აქვს წვდომა სასმელი წყლის ინფრასტრუქტურასთან.

გრაფიკი 8. წყალმომარაგების სისტემაზე მიერთებული მოსახლეობა (%)

წყარო: საქსტატი

დანართი N1. დაინტერესებულ მხარეთა კითხვარი

რეფორმის მინაარსი და ადეკვატურობა

1. რამდენად შეესაბამება წყლის რესურსების მართვის რეფორმის მიზნები სექტორში არსებულ გამოწვევებს?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

2. რამდენად არის უზრუნველყოფილი დაინტერესებული მხარეების ჩართულობა რეფორმის შემუშავებისა და განხორციელების პროცესში?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

რეფორმის პროგრესი

3. როგორ შეაფასებდით წყლის რესურსების მართვის რეფორმის ფარგლებში დღეის მდგომარეობით განხორციელებულ ღონისძიებებს?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

4. რამდენად უწყობს ხელს რეფორმის ფარგლებში გატარებული და დაგეგმილი ღონისძიებები წყლის რესურსების განვითარების შემზღვეველი ფაქტორების დაძლევისას?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

არსებული ვითარება

5. როგორ შეაფასებდით წყლის რესურსების მართვის სექტორში არსებულ მდგომარეობას?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

მოსალოდნელი შედეგები

6. მოხდება თუ არა რეფორმის განხორციელებით დასახული მიზნების მიღწევა?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

7. არის თუ არა რეფორმით გათვალისწინებული ღონისძიებები დასახული მიზნების მიღწევის ოპტიმალური გზა?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

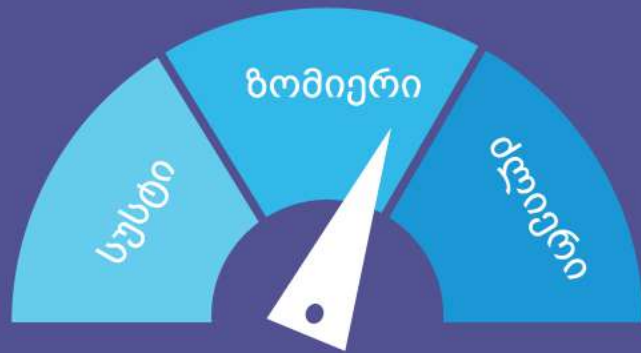
დანართი N2. წყლის რესურსების მართვის რეფორმის შესახებ საჯარო-კერძო დიალოგის შეხვედრაზე წარმოდგენილი პრეზენტაცია

USAID
აშშ-ის საგარეო
დახმარების აგენტი

ISET POLICY
INSTITUTE
International school of economics at TSU

რეფორმები

თითოეული რეფორმის კვალდაკვალ

შინაარსი

1. პროექტ რეფორმეტრის მიზნების და მეთოდოლოგიის გაცნობა
2. სამთავრობო კვლევის შედეგად, რეფორმის პროგრესის შეფასების პირველადი შედეგების პრეზენტაცია
3. წყლის რესურსების მართვის რეფორმის ძირითადი ინდიკატორების მიმოხილვა

პროექტის შესახებ

- რეფორმეტრის მიზანია შერჩეული ეკონომიკური რეფორმების პროგრესის ანალიზი, რეფორმით დაინტერესებულ მხარეებს შორის დიალოგის ხელშეწყობა და რეფორმის განმახორციელებელი სამთავრობო უწყებების მხარდაჭერა რეფორმის ცნობადობის და ეფექტიანობის ასამაღლებლად.
- რეფორმეტრის პირველი ფაზა: 2017-2019 წლები
- პროექტის ახალი ეტაპი: 2021-2024 წლები
- სამიზნე რეფორმები:
  - წყლის რესურსების მართვის რეფორმა
  - კაპიტალის ბაზრის განვითარების რეფორმა
  - გადახდისუნარობის რეფორმა
  - საჯარო შესყიდვების რეფორმა
  - ელექტრონული კომერციის რეფორმა
  - ტურიზმის რეფორმა
  - რეგულირების ზეგავლენის შეფასების (RIA) ინსტიტუციონალიზაციის რეფორმა
  - სახელმწიფო საწარმოების რეფორმა
  - მცირე და საშუალო საწარმოების განვითარების რეფორმა

პროექტის მეთოდოლოგია

1. **სამთავრობო კვლევა** - რეფორმის დანერგვაში ჩართული უწყებების მიერ რეფორმის პროგრესის შეფასება.
2. **დაინტერესებულ მხარეთა გამოკითხვა** - კერძო, საჯარო და სამოქალაქო საზოგადოების მნიშვნელოვან დაინტერესებულ პირთა მიერ რეფორმის და მისი პროგრესის შეფასება.
3. **ეკონომიკური ინდიკატორები** - პროექტის გუნდის მიერ იდენტიფიცირებული ინდიკატორები რეფორმის მიმდინარეობასა და მიღებულ შედეგებზე დასაკვირვებლად

წყლის რესურსების მართვის რეფორმის მიზნები

წყლის რესურსების დაცვა და მდგრადი გამოყენება

წყლის ობიექტების მდგომარეობის გაუმჯობესება

სასმელ წყალთან და სანიტარულ პირობებთან მოსახლეობის უწყვეტი ხელმისაწვდომობა

სხვადასხვა მომხმარებლებს შორის წყლის რესურსების სამართლიანი განაწილება

საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო

MINISTRY OF ECONOMY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF GEORGIA

რეფორმის განხორციელების ვადები

კანონთან დაკავშირებული ნორმატიული აქტების მიღება და წყლის რესურსების მართვის სფეროს მარეგულირებელი შესაბამისი მეთოდოლოგიების დამტკიცება

სააუზო მართვის საკონსულტაციო-საკოორდინაციო საბჭოების შექმნა; მდინარის აუზების დონეზე სამსახურების შექმნა სამინისტროს სისტემაში; წყლის გამოყენების სახელმწიფო ადრიცხვის სისტემა

ზედაპირული წყლის ობიექტებიდან წყალაღებაზე მოსაკრებლის დადგენა

კომპლექსური ღონისძიებების შემუშავება ქალაქებისა და სოფლების წყალარინების (საკანალიზაციო) სისტემების მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად

მუნიციპალიტეტებისთვის კანონით განსაზღვრული კომპეტენციების ამოქმედება

2030

2026 წ. 1 სექტემბრამდე

2026 წ.

2027 წ.

2027 წ. 1 სექტემბრამდე

2030 წ. 1 იანვრიდან

სამთავრობო კვლევის პირველადი შედეგები

სამთავრობო კვლევა რეფორმის პროგრესის შეფასების მიმართულებები

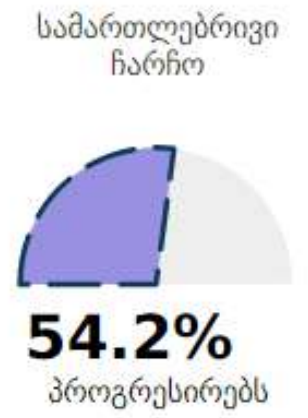
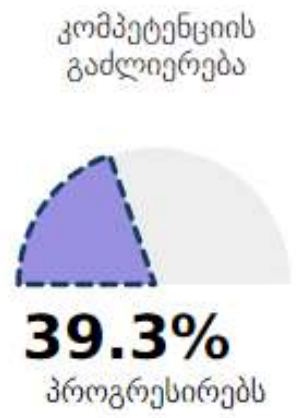
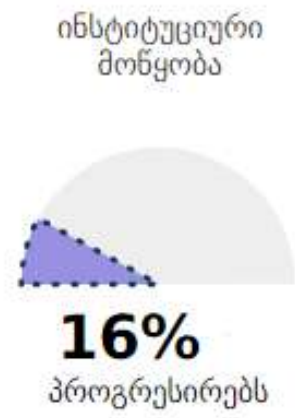
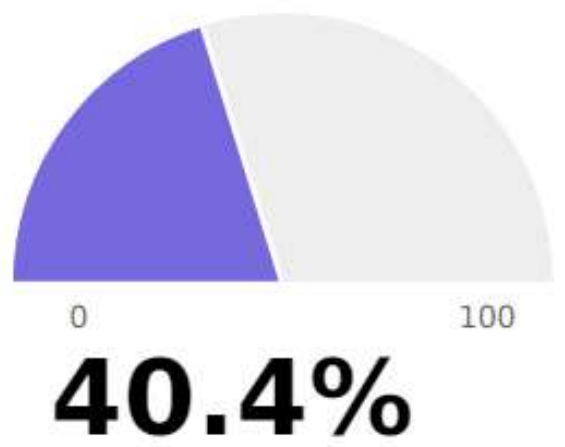

სამთავრობო კვლევის პირველადი შედეგები

ზოგადი შეფასება

სამართლებრივი ჩარჩო ახალ კანონთან დაკავშირებით მისაღები 15 ნორმატიული აქტი

წყლის გამოყენების სახელმწიფო აღრიცხვის წარმოების წესი

ტექნიკური რეგლამენტი „დასახლების წყალარინების (საკანალიზაციო) სისტემაში ჩამდინარე წყლების ჩაშვების პირობების შესახებ“

წყლის ობიექტების იდენტიფიკაციისა და საზღვრების დადგენის წესი

მდინარეთა აუზების/სააუზო უბნების საზღვრების დამტკიცების თაობაზე

სააუზო მართვის გეგმების შემუშავების, განხილვისა და დამტკიცების პროცედურის შესახებ

სააუზო მართვის საკონსულტაციო-საკოორდინაციო საბჭოების შემადგენლობისა და საქმიანობის წესის დამტკიცების თაობაზე

წყლის რესურსების მონიტორინგის დაგეგმვისა და განხორციელების წესი

მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლის მოპოვების მიზნით ჭაბურღილების აღრიცხვის წესი

ტექნიკური რეგლამენტი „წყალდაცვითი ზოლის შესახებ“

დადგენილება „ზედაპირული წყლის ხარისხის სტანდარტების დამტკიცების შესახებ“

ზედაპირული წყლის ობიექტებზე სპეციალური წყალსარგებლობის ნებართვის გაცემის წესისა და პირობების დამტკიცების აქტი

ზედაპირული წყლის ობიექტებში ურბანული და სამრეწველო ჩამდინარე წყლების ჩაშვების პირობების ტექ. რეგლამენტი

სასმელი წყალმომარაგების წყლის ობიექტების სანიტარული დაცვის ზონის დადგენისა და მის ფარგლებში საქმიანობის განხორციელების წესი

ადამიანის მოხმარებისათვის განკუთვნილი წყლის ხარისხის შესახებ ტექ. რეგლამენტი

პოტენციური წყალდიდობების რისკის ქვეშ მყოფი არელების შეფასების შესახებ აქტი

დამტკიცებულია

შემუშავებულია დრაფტი

საჭიროებს განახლებას

დაგეგმილია

ინსტიტუციური მოწყობა რეფორმის ქვეშ დაგეგმილი აქტივობები

გარემოსდაცვითი ხარჯის გაანგარიშების
მეთოდოლოგია

წყლის ობიექტების ეკოლოგიური
სტატუსისა და ეკოლოგიური
პოტენციალის კლასიფიკაციის
მეთოდოლოგია

სააუზო
მართვის
გეგმების
შემუშავება და
დამტკიცება

სააუზო მართვის საკონსულტაციო-საკოორდინაციო
საბჭოების შექმნა

მდინარეების აუზების დონეზე სამსახურების შექმნა
სამინისტროს სისტემაში

ზედაპირულ წყლებზე ნიტრატებით დაბინძურებული ან
დაბინძურების რისკის ქვეშ მყოფი ზონების
იდენტიფიცირება და ნიტრატებისადმი მოწყვლადი
ზონების განსაზღვრა, კარგი სასოფლო-სამეურნეო
პრაქტიკის წესების შემუშავება.

მიწისქვეშა წყლებზე ნიტრატებით დაბინძურებული ან
დაბინძურების რისკის ქვეშ მყოფი ზონების
იდენტიფიცირება და ნიტრატებისადმი მოწყვლადი
ზონების განსაზღვრა

ურბანული ჩამდინარე წყლებით ზემოქმედების რისკის
ქვეშ მყოფი სენსიტიური არეალებისა და
აგლომერაციების იდენტიფიცირება

შემუშავებული მეთოდოლოგიები,
რომლებიც საჭიროებს დამტკიცებას

მიმდინარე

დაგეგმილია

ინფრასტრუქტურა რეფორმის ქვეშ დაგეგმილი აქტივობები

კომპლექსური ღონისძიებების შემუშავება ქალაქებისა და სოფლების წყალარინების (საკანალიზაციო) სისტემების მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად, საკანალიზაციო ჩამდინარე წყლებით წყლის რესურსების დაბინძურებისგან დასაცავად

ზედაპირული (მათ შორის შავი ზღვის) და მიწისქვეშა წყლის ხარისხის მონიტორინგის ქსელის გაფართოება

მიწისქვეშა წყლების ხარისხისა და რაოდენობის მონიტორინგის სისტემის გაუმჯობესება, როგორც მონიტორინგის ქსელის გაზრდით, ისე შერჩეულ ჭაბურღილებზე ახალი აღჭურვილობის დამონტაჟებით

წყლის გამოყენების სახელმწიფო აღრიცხვის სისტემის შემუშავება

მიმდინარე აქტივობები

კომპეტენციის გაძლიერება რეფორმის ქვეშ დაგეგმილი აქტივობები

მუნიციპალიტეტების უნარების/კომპეტენციების გაძლიერება

რეგიონული სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების
უნარების/კომპეტენციების გაძლიერება

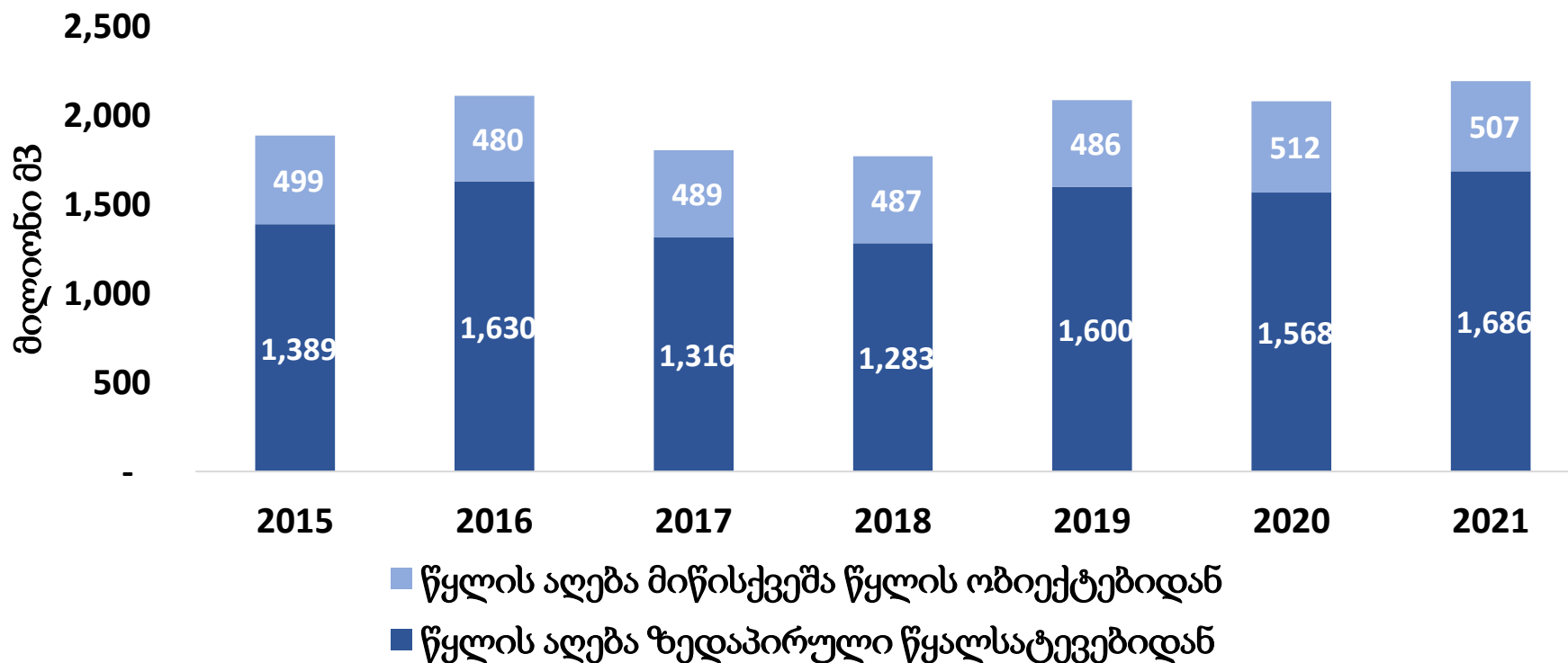
სსდ - გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის, გარემოს ეროვნული
სააგენტოს და სურსათის ეროვნული სააგენტოს თანამშრომლების
უნარების/კომპეტენციების გაძლიერება

მიმდინარე აქტივობები

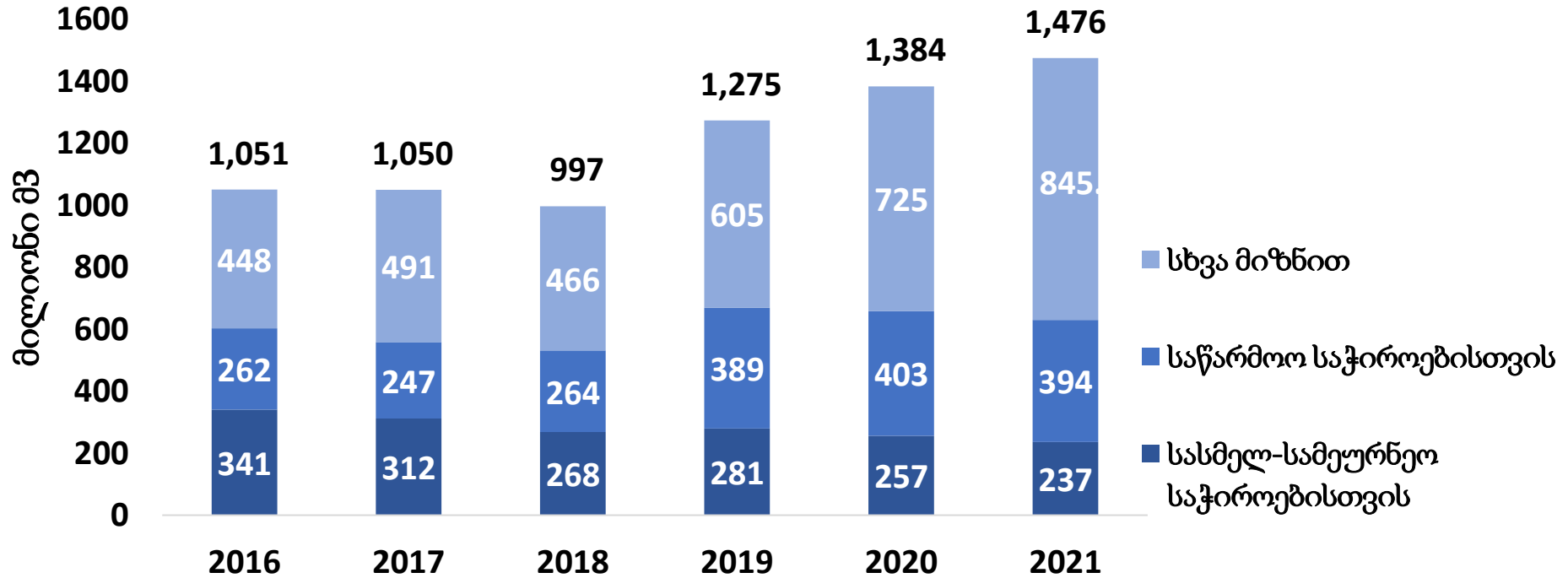
რეფორმის შეფასების ინდიკატორები

წყლის აღება* ბუნებრივი ობიექტებიდან

წყარო: საქსტატის წლიური პუბლიკაცია: საქართველოს ბუნებრივი რესურსები და გარემოს დაცვა (2021, 2017)
 * არ მოიცავს ჰიდროელექტროსადგურების მიერ ელექტროენერჯის წარმოებისთვის აღებულ წყალს.

წყლის გამოყენება*

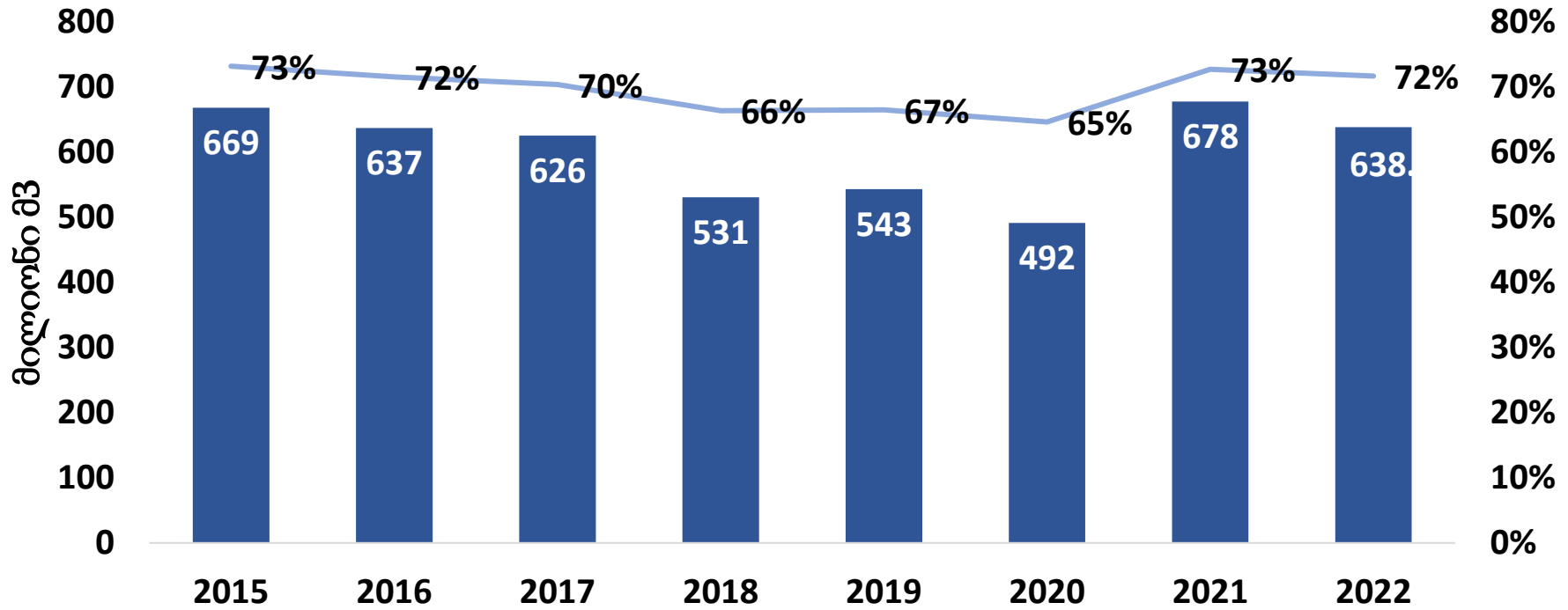

წყარო: საქსტატის წლიური პუბლიკაცია: საქართველოს ბუნებრივი რესურსები და გარემოს დაცვა (2021, 2017)

* არ მოიცავს ჰიდროელექტროსადგურების მიერ ელექტროენერგიის წარმოებისთვის გამოყენებულ წყალს

საყოფაცხოვრებო სექტორში წყლის დანაკარგები ტრანსპორტირებისას

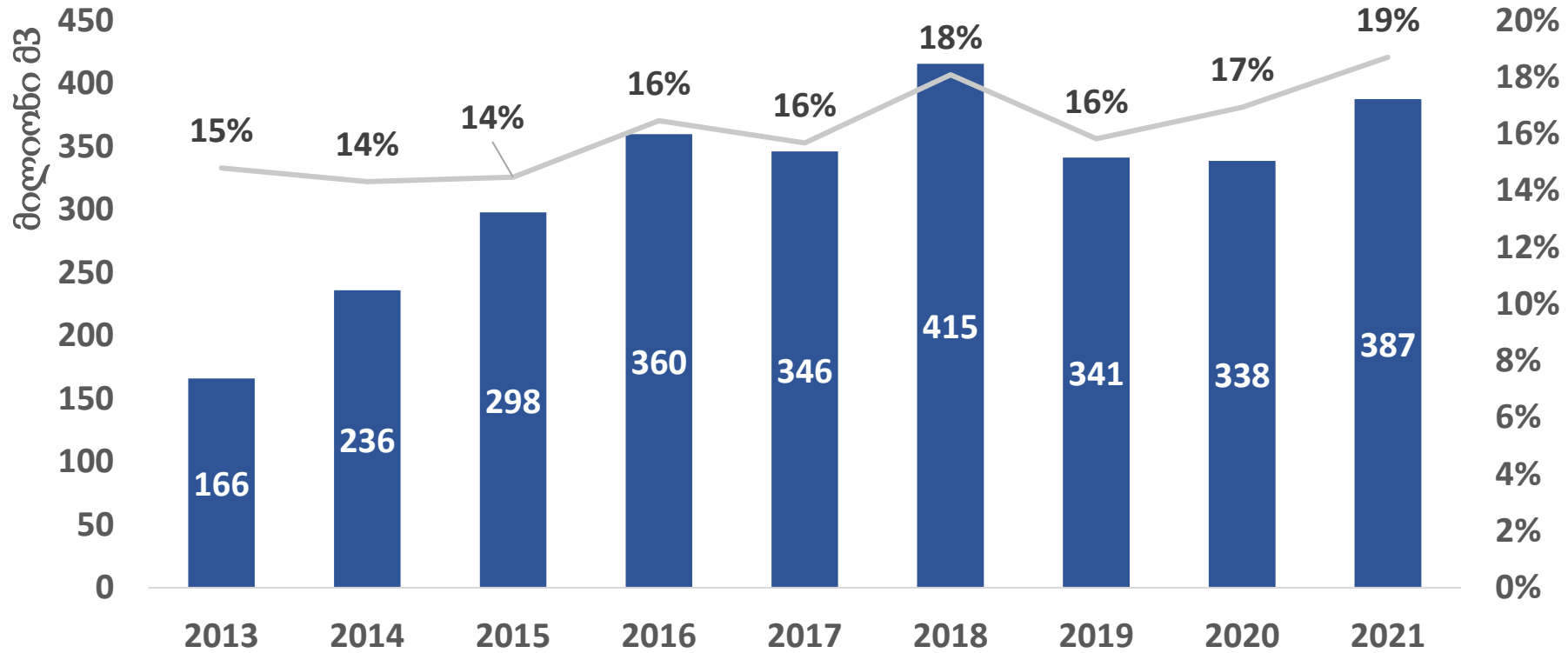

■ მოცულობა (მილიონი მ3)

— დანაკარგების წილი (%) წყალმომარაგების სისტემაში გაშვებულ წყლის მოცულობიდან

წყარო: საქსტატი

წყლის დანაკარგები ირიგაციული სისტემებიდან

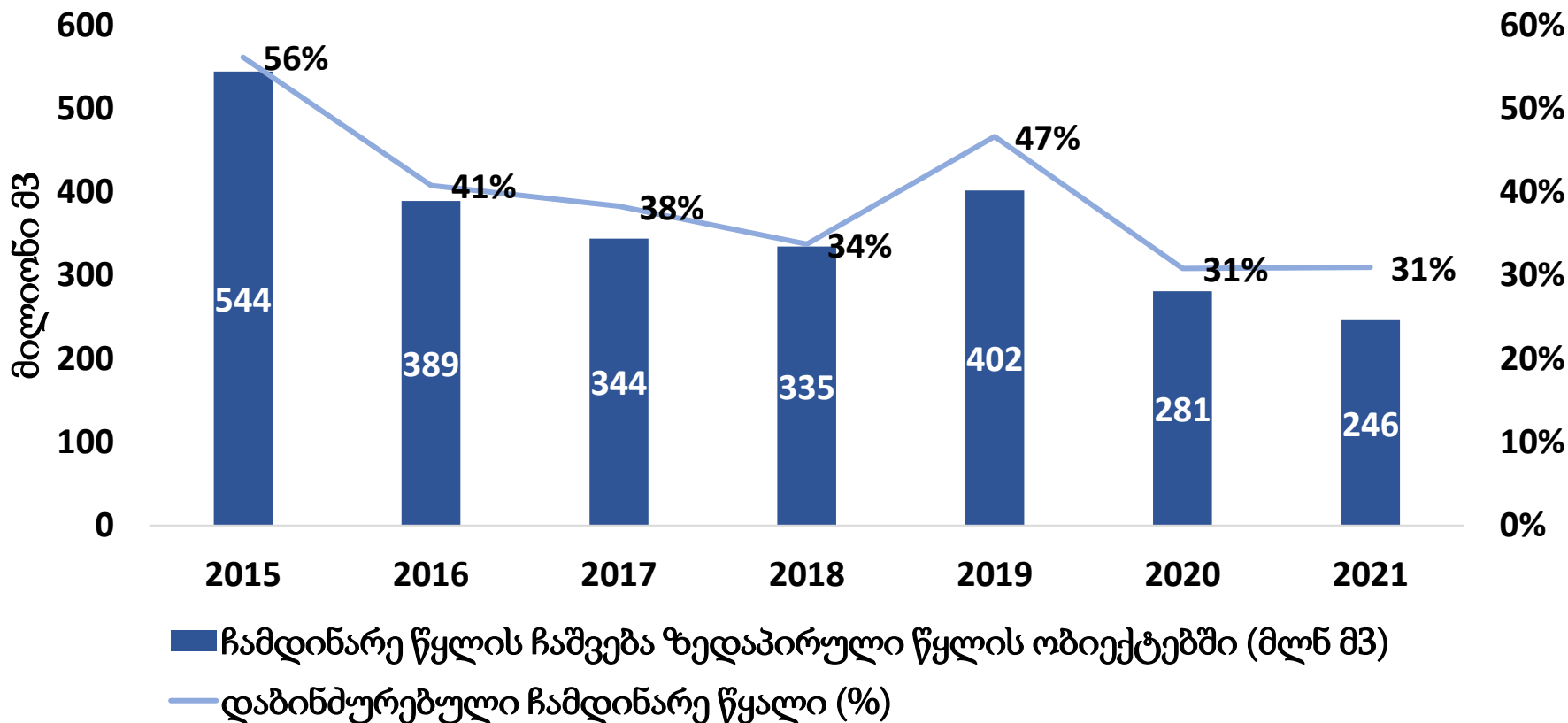

■ წყლის დანაკარგები ირიგაციული სისტემებიდან (მლნ მ3)

— დანაკარგების წილი (%) ირიგაციული სისტემებიდან აღებული წყლის მოცულობაში

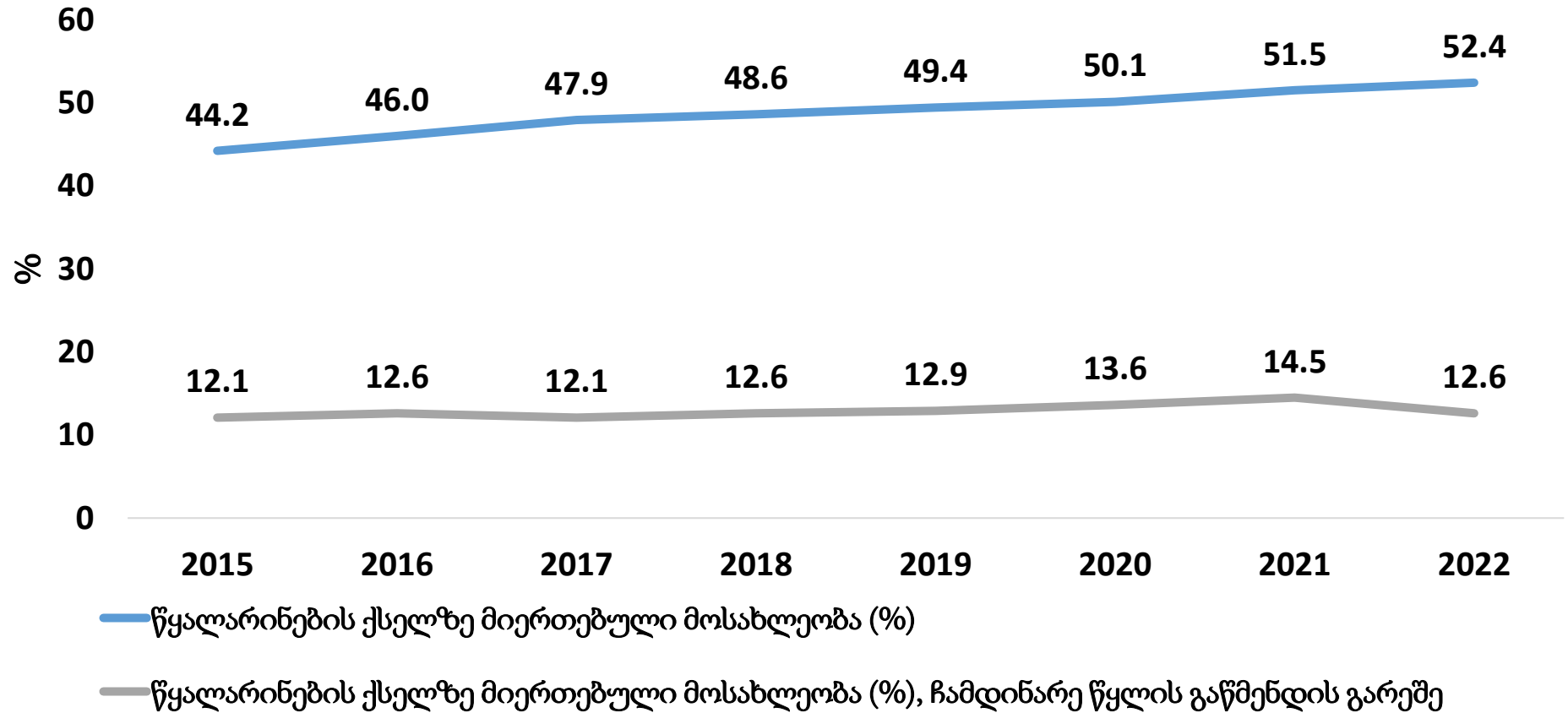
წყარო: საქართველოს მელიორაცია

ჩამდინარე წყლის ჩაშვება ზედაპირული წყლის ობიექტებში

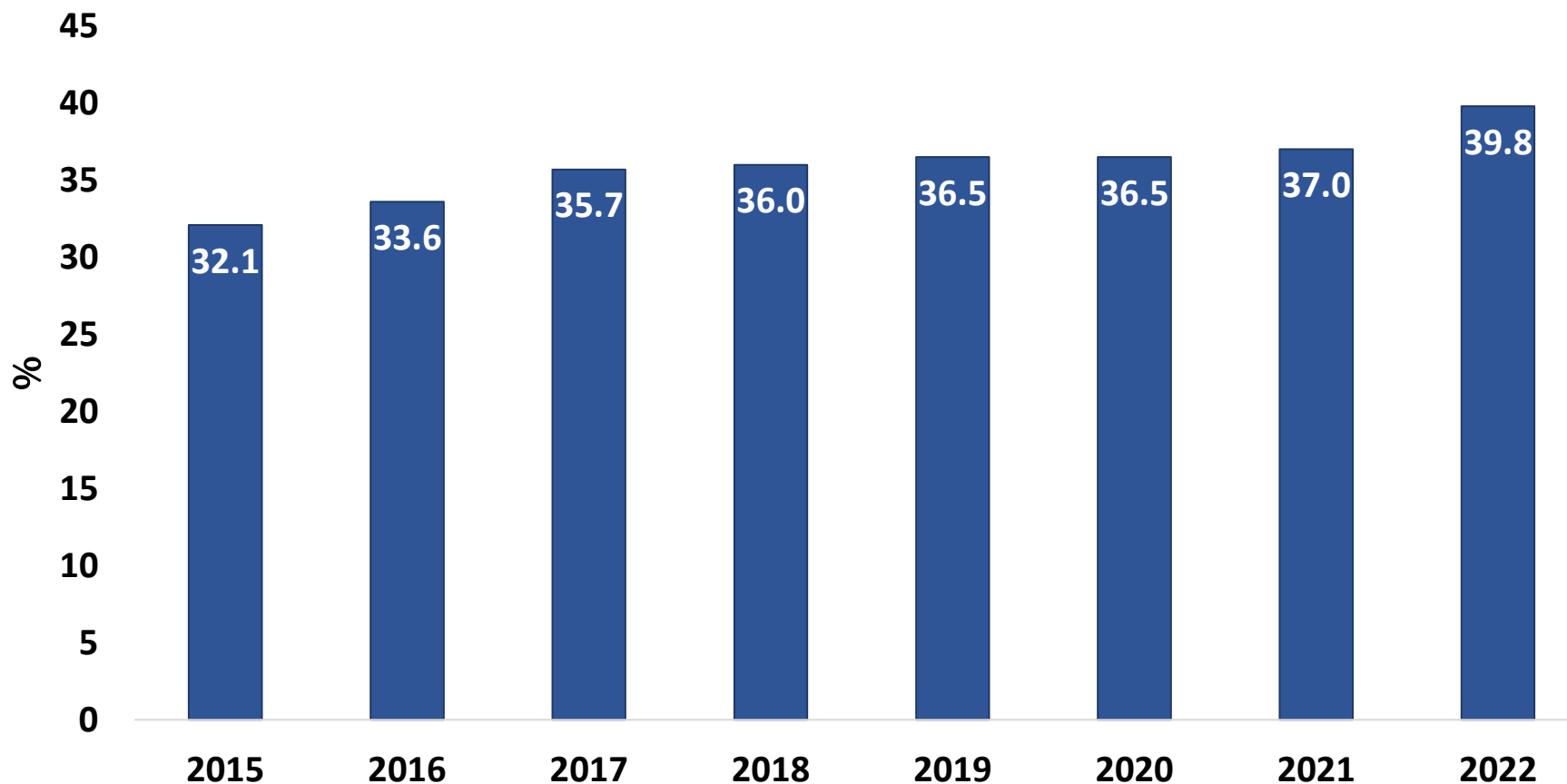
წყარო: საქსტატის წლიური პუბლიკაცია: საქართველოს ბუნებრივი რესურსები და გარემოს დაცვა (2021, 2017)

წყალარინების (კანალიზაციის) ქსელზე მიერთებული მოსახლეობა (%)

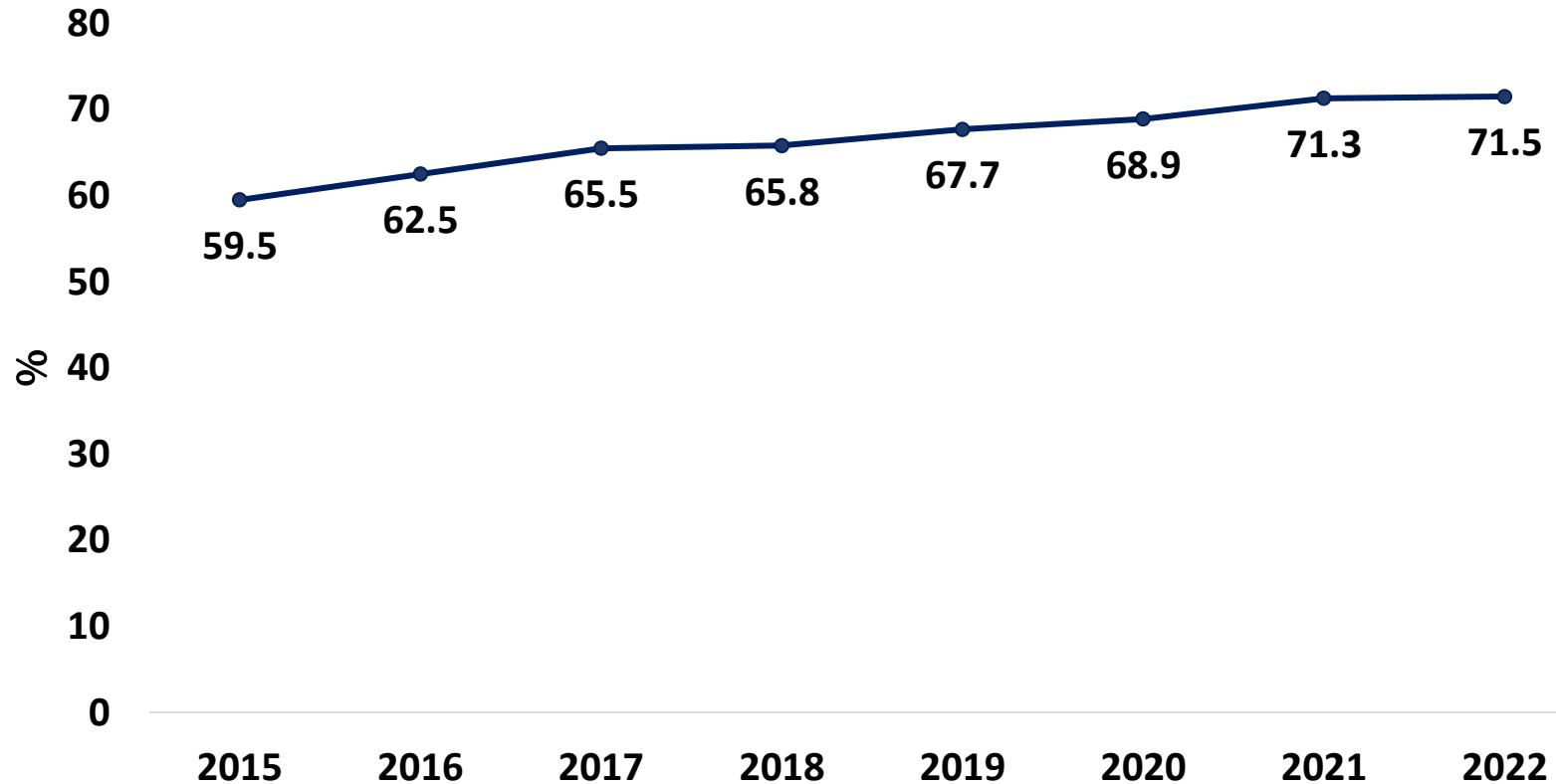
წყარო: საქსტატი

ჩამდინარე წელის გამწმენდ ნაგებობაზე მიერთებული მოსახლეობა (%)

წყარო: საქსტატი

წყალმომარაგების სისტემაზე მიერთებული მოსახლეობის პროცენტული წილი მთლიან მოსახლეობაში (%)

წყარო: საქსტატი

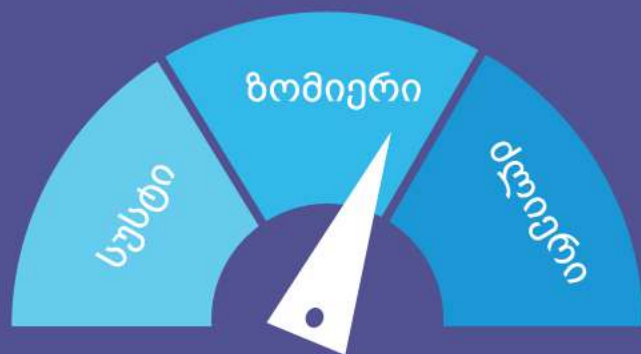

გმადლობთ

USAID
ამერიკელი ხალხისგან

ISET POLICY
INSTITUTE
International school of economics at TSU

რეფორმები

თითოეული რეფორმის კვალდაკვალ

წყლის რესურსების მართვის რეფორმა საქართველოში

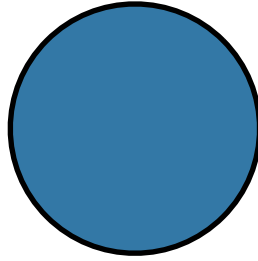
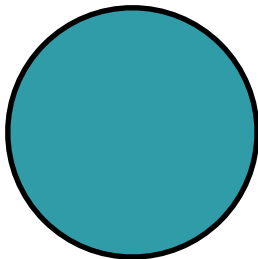
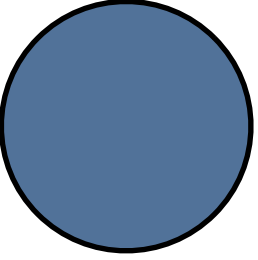
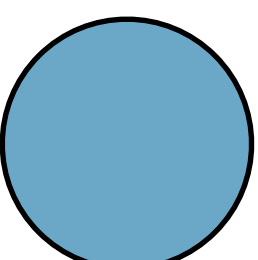
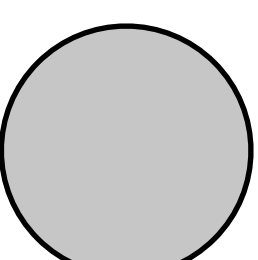
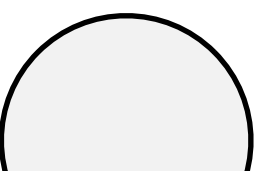

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

მარიამ მაკაროვა,
გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტის
წყლის სამმართველოს ხელმძღვანელი

28.06.2023

AA-ის ვალდებულებები

- წყლის ჩარჩო დირექტივა (2000/60/EC)
- დირექტივა ურბანული ჩამდინარე წყლების გაწმენდის შესახებ (91/271/EEC)
- დირექტივა წყალდიდობების რისკების შესახებ (2007/60/EC)
- დირექტივა სოფლის მეურნეობის წარმოების შედეგად გენერირებული ნიტრატებით წყლის დაბინძურების შესახებ (91/676/EEC)
- დირექტივა ადამიანის მოხმარებისათვის განკუთვნილი წყლის ხარისხის შესახებ (98/83/EC)
- საზღვაო სტრატეგიის ჩარჩო დირექტივა (2008/56/EC)

ევროკავშირის საბაზისო კანონმდებლობა - დირექტივა N 2000/60/EC წყლის პოლიტიკის სფეროში გაერთიანების მოქმედებებისათვის ჩარჩოს შემუშავების შესახებ (წყლის ჩარჩო დირექტივა)

ევროკავშირის წყლის კანონმდებლობის მიზანი:

- წყლის რესურსების დაცვა და მათი მდგომარეობის გაუმჯობესება

წყლის ობიექტის სტატუსი (მდგომარეობა)

მიზნის მიღწევის გზა:

- წყლის რესურსების მართვის ეფექტური სისტემის შექმნა (წყლის რესურსების სააუზო მართვა ინტეგრირებული მართვის პრინციპების შესაბამისად)

„წყლის რესურსების მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონი:

- კანონის მიზანია ქვეყანაში წყლის რესურსების მართვის სამართლებრივი საფუძვლების შექმნა, რომელიც უზრუნველყოფს წყლის რესურსების დაცვისა და წყლის რესურსებით სარგებლობის სფეროში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელებას, ადამიანის ჯანმრთელობისა და სიცოცხლისთვის უსაფრთხო გარემოს შექმნას და ინტეგრირებული მართვის პრინციპების შესაბამისად წყლის რესურსების დაცვასა და მდგრად გამოყენებას.

წყლის რესურსების ინტეგრირებული მართვის ძირითადი პრინციპები

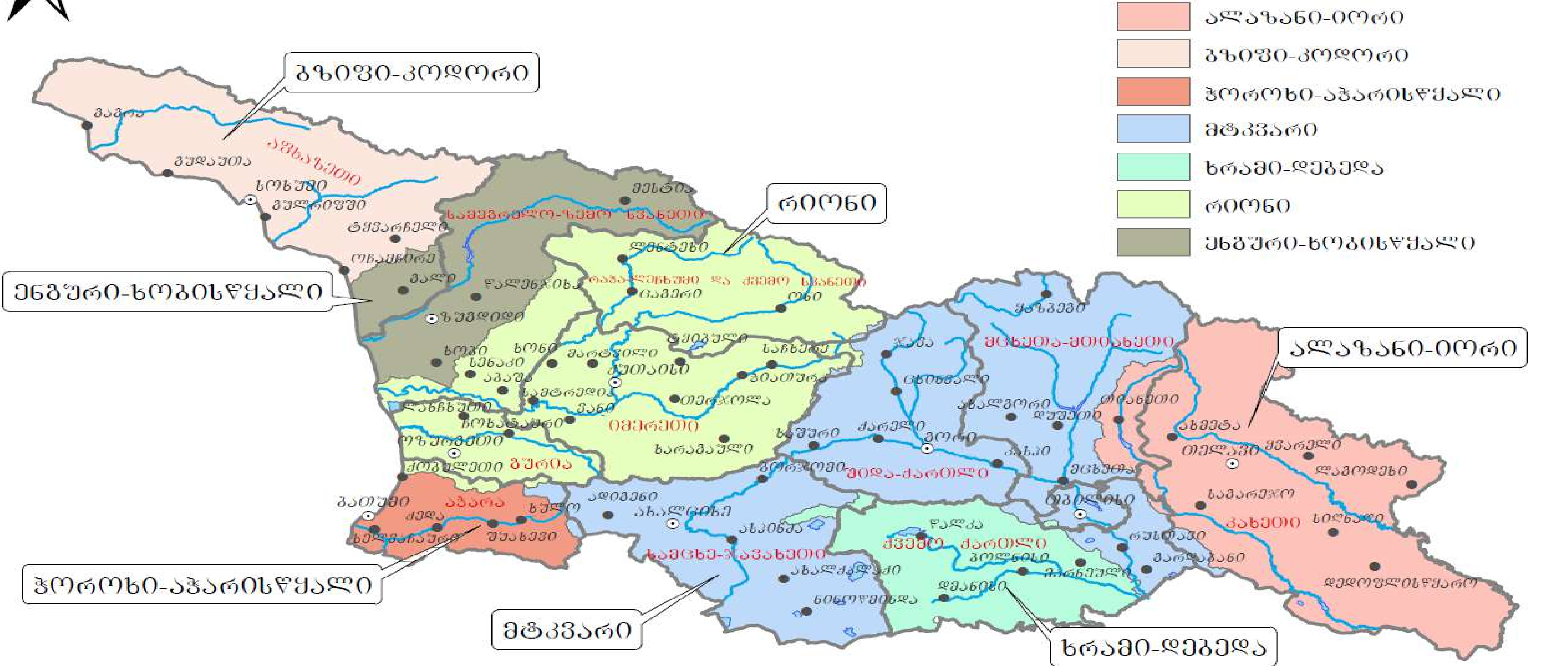
აუზის ფარგლებში
სხვადასხვა
წყალმოსარგებლეთა
საქმიანობის
კოორდინაცია და
ინტერესების
გათვალისწინება

მდინარის ზედა და
ქვედა დინებაში
განლაგებულ
წყალმოსარგებლეთა
ინტერესების
გათვალისწინება

ზედაპირული (მათ
შორის ზღვის
სანაპიროს) და
მიწისქვეშა წყლების
მდგომარეობის
ურთიერთქმედების
გათვალისწინება

დაგეგმვისა და
გადაწყვეტილების
მიღების პროცესში
დაინტერესებული
მხარეების და
მოსახლეობის
მონაწილეობა

სააუზო ტერიტორიული ერთეულები

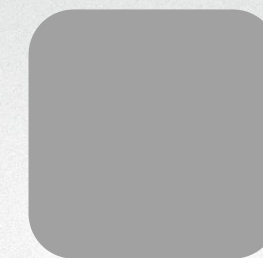

სააუზო მართვის სისტემა

აუზების/სააუზო უბნების
საზღვრების დადგენა
(მთავრობის დადგენილება)

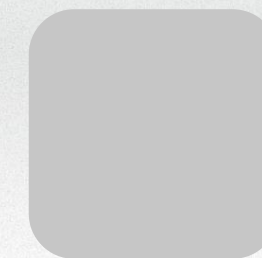
მართვის ერთეული:
მდინარის აუზი/სააუზო უბანი
(მართვის ორგანო - სამინისტროს
სამსახური)

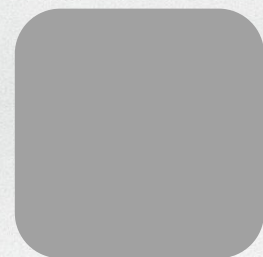
მართვის საფუძველი:
მდინარის აუზის/სააუზო უბნის
სააუზო მართვის გეგმა
(კოორდინაცია - სამინისტრო,
დამტკიცება - მთავრობა)

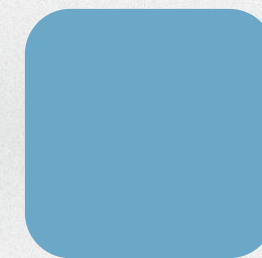
სააუზო მართვის გეგმების
მომზადების ვადა - 2026

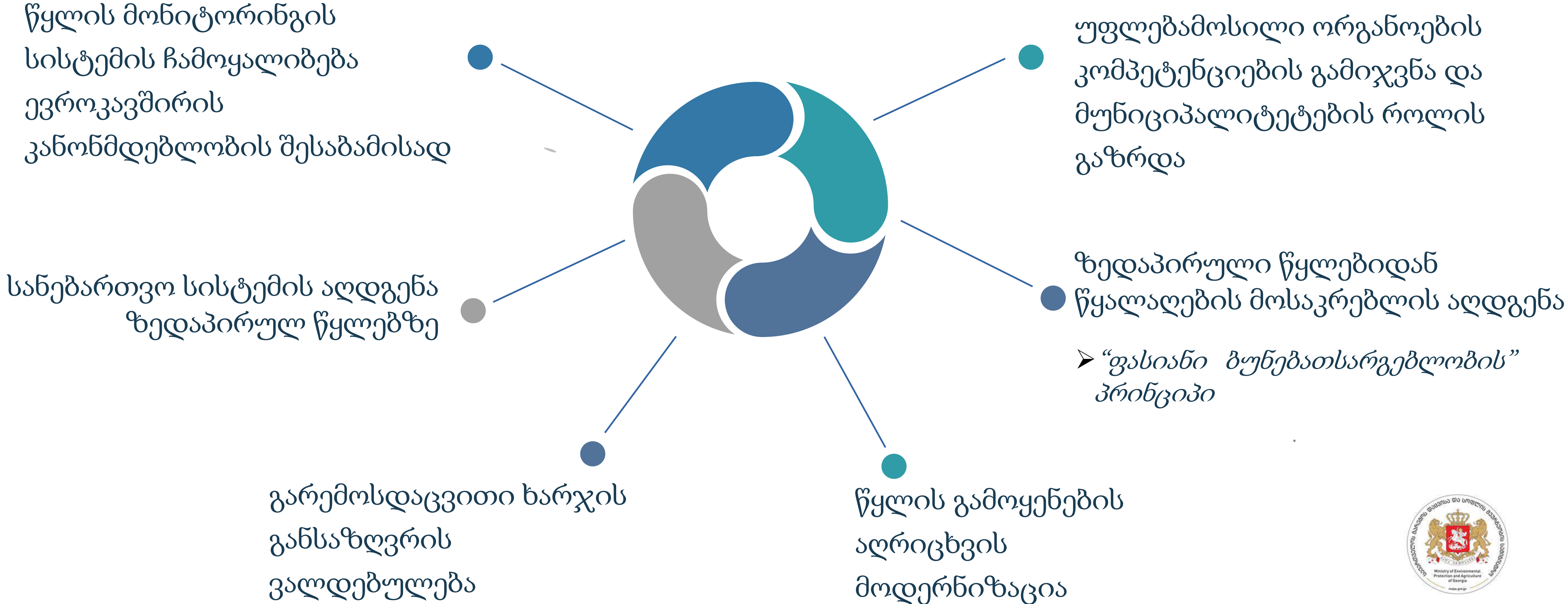
სააუზო მართვის საკონსულტაციო –
საკოორდინაციო საბჭოები
(კონსულტაციები, რეკომენდაციები, გეგმის
წინასწარი განხილვა)

გეგმების მოქმედების პერიოდი -
6 წელი

კანონპროექტის სხვა სიახლეები

წყლის მონიტორინგის პროგრამა

არსებული მდგომარეობა

- მიწისქვეშა წყლების რაოდენობრივი და ქიმიური მონიტორინგი
- ზედაპირული წყლების რაოდენობრივი, ქიმიური, საწყის ეტაპზე - ბიომონიტორინგი

შემსრულებელი - სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

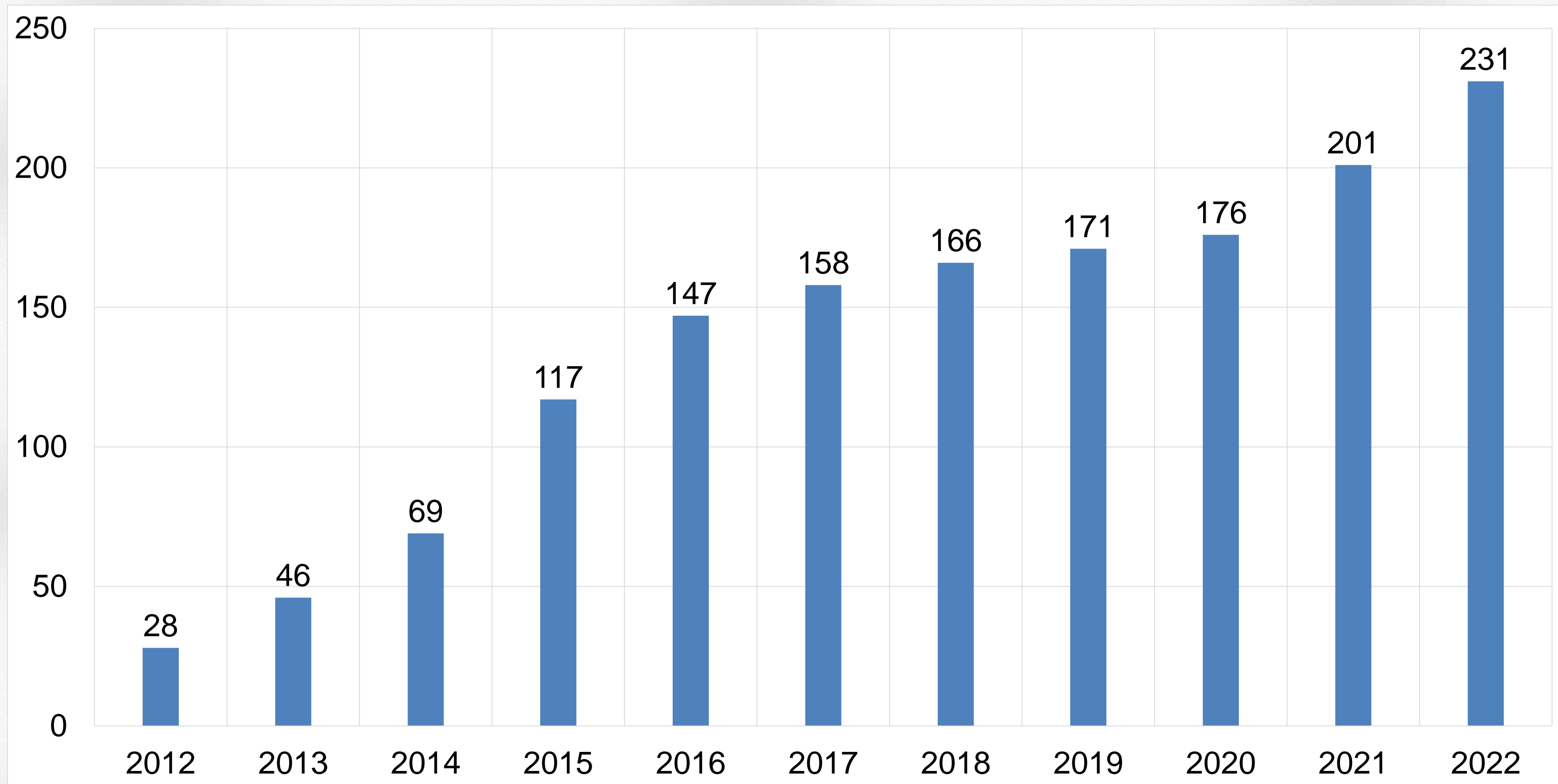
დაგეგმილია

ევროკავშირის მოთხოვნებთან შესაბამისად:

- ქსელის გაფართოება - განსაკუთრებით მიწისქვეშა წყლებზე
- ბიომონიტორინგის და ჰიდრომორფოლოგიური მონიტორინგის განვითარება

ზედაპირული წყლის მონიტორინგის პუნქტების რაოდენობა

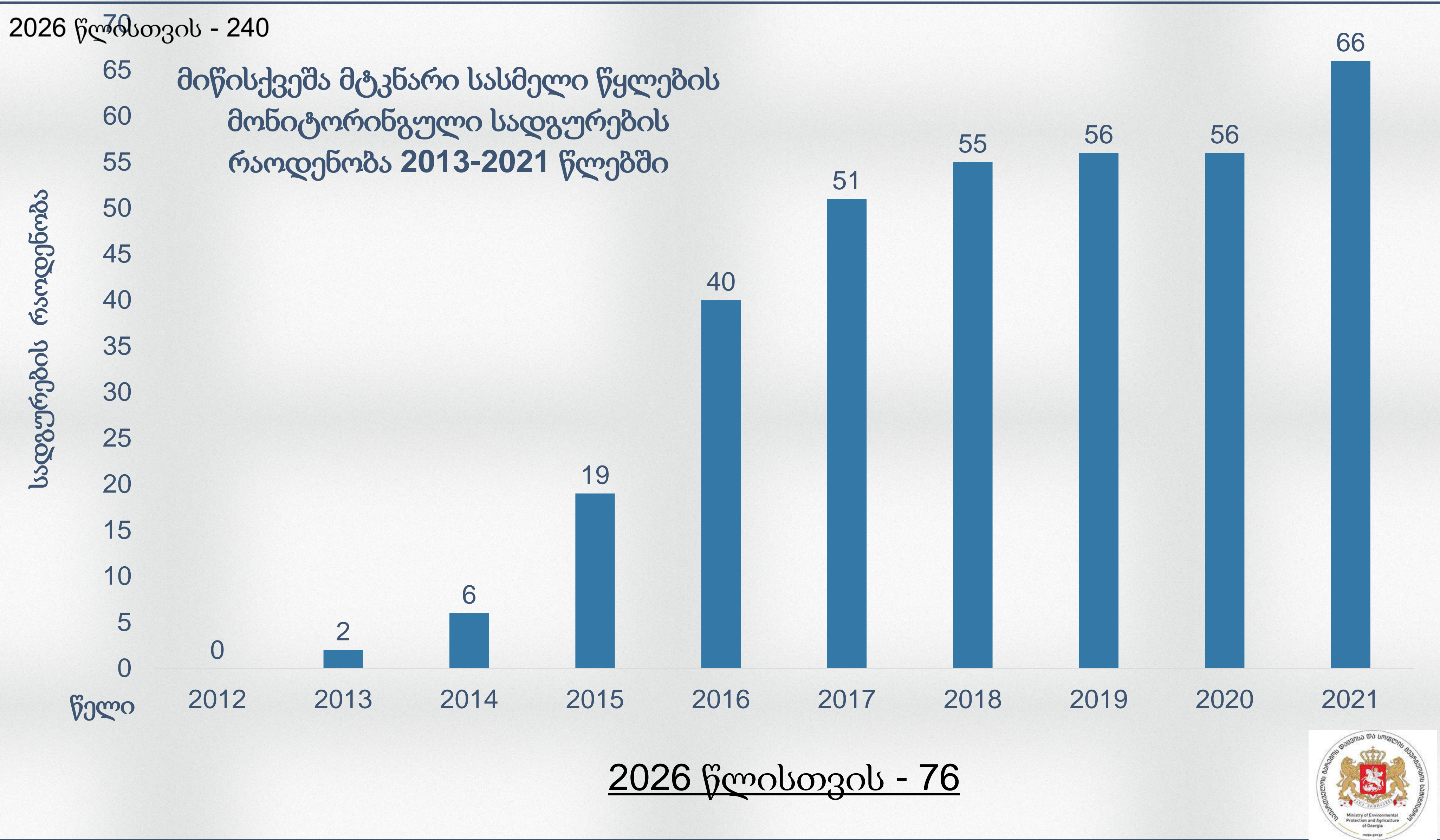
2026 წლისთვის - 240

მიწისქვეშა წყლების სახელმწიფო ჰიდროგეოლოგიური მონიტორინგის სისტემა

საქართველოში მიწისქვეშა მტკნარ სასმელ წყლებზე მონიტორინგი განახლდა 2013 წელს

მონიტორინგის ქსელში წყალპუნქტების ჩართვა ეტაპობრივად განხორციელდა

ჰიდროლოგიური მონიტორინგის პუნქტების რაოდენობა

არსებული მდგომარეობა

- წყლის დონეზე დაკვირვებები - 65 სადგური
- 20 (30%) სადგურზე ხორციელდება წყლის ხარჯის გაზომვა

დაგეგმილია

- 2026 წლისთვის - 112 წერტილი
- ჰიდრომორფოლოგიურ პარამეტრებზე დაკვირვებების აღდგენა
- ადამიანური და ტექნიკური რესურსის გაძლიერება

წყალსარგებლობის რეგულირება

მიწისქვეშა წყლები

- მოპოვების ლიცენზია (კანონი „წიაღის შესახებ“)

ზედაპირული წყლები

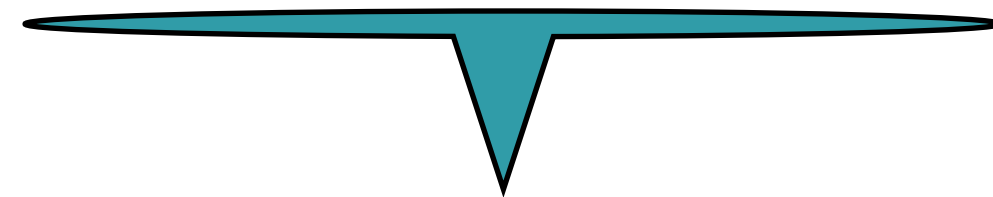
- ნებართვები გაუქმდა 2008 წელს (კანონი ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“)
- წყალაღების პირობები (დადგენილება „გარემოსდაცვითი ტექნიკური რეგლამენტების დამტკიცების თაობაზე“)

- ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების ნორმები (მხოლოდ „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ განსაზღვრული საქმიანობისთვის)

- ჩამდინარე წყლების ჩაშვების ტექნიკური რეგლამენტი - დამაბინძურებელი ნივთიერებების ფიქსირებული ზღვრულად დასაშვები კონცენტრაციები (მცირე წყალმოსარგებლებებისთვის)

სანებართვო სისტემა (2026 წლის 1 სექტემბრიდან)

ზედაპირული წყლის აღებაზე
ნებართვა

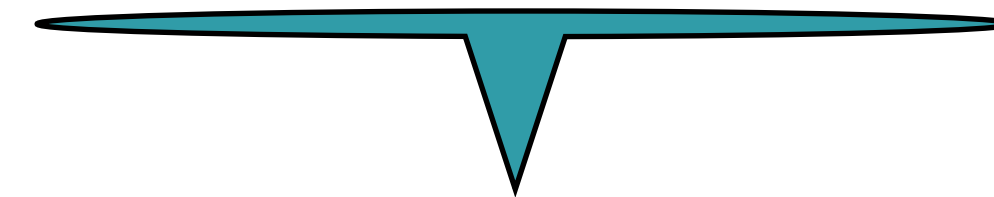

მიზანი

წყლის რაციონალური გამოყენების
სტიმულირება

წყალმოსარგებლეთა უფლებების დაცვა

ზედაპირული წყლის ობიექტებში
ჩამდინარე წყლების ჩაშვებაზე
ნებართვა

მიზანი

ზედაპირული წყლის რესურსებზე
ჩამდინარე წყლების ჩაშვებით გამოწვეული
უარყოფითი ზემოქმედების მინიმიზაცია
ყოველი კონკრეტული წყალჩაშვებისთვის
ინდივიდუალური ნორმების განსაზღვრის
შედეგად

ეკონომიკური მექანიზმები

არსებული მდგომარეობა

- მოსაკრებელი მიწისქვეშა წყლების მოპოვებაზე (0,005 ლ/მ3, 4 ლ/მ3)
  - კანონი ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობისათვის მოსაკრებლების შესახებ
- ჯარიმები წყლის კანონმდებლობის დარღვევაზე
  - ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსი
- წყლის დაბინძურებაზე ზიანის ანაზღაურება
  - მთავრობის დადგენილება ტექნიკური რეგლამენტის - „გარემოსთვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოანგარიშების) მეთოდიკა“ დამტკიცების შესახებ
- მოსაკრებელი ზედაპირული წყლის აღებაზე ფაქტიურად გაუქმებულია 2008 წლიდან

დაგეგმილი

- ზედაპირული წყლის ობიექტებიდან წყალაღებაზე ეკონომიკურად დასაბუთებული მოსაკრებლის აღდგენა (2027 წლის 1 სექტემბრიდან)

კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტები (მთავრობის დადგენილებები)

„წყლის ობიექტების იდენტიფიკაციისა და საზღვრების დადგენის წესი“;

„მდინარეთა აუზების/სააუზო უბნების საზღვრების დამტკიცების თაობაზე“;

„ადამიანის მოხმარებისათვის განკუთვნილი წყლის ხარისხის შესახებ“;

„სააუზო მართვის გეგმების შემუშავების, განხილვისა და დამტკიცების პროცედურის შესახებ“;

„წყლის რესურსების სახელმწიფო მონიტორინგის დაგეგმვისა და განხორციელების წესი“

„პოტენციური წყალდიდობების რისკის ქვეშ მყოფი არეალების შეფასების შესახებ“.

ტექნიკური რეგლამენტი „წყალდაცვითი ზოლის შესახებ“;

კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტები (მთავრობის დადგენილებები)

„ზედაპირული წყლის ხარისხის სტანდარტების დამტკიცების თაობაზე“;

ტექნიკური რეგლამენტი „ზედაპირული წყლის ობიექტებში ურბანული და სამრეწველო ჩამდინარე წყლების ჩაშვების პირობები“;

ტექნიკური რეგლამენტი „წყალარინების (საკანალიზაციო) სისტემაში ჩამდინარე წყლის ჩაშვებისა და მიღების პირობებისა და დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ნორმები“;

„ზედაპირული წყლის ობიექტებზე სპეციალური წყალსარგებლობის ნებართვის გაცემის წესისა და პირობების დამტკიცების თაობაზე“;

ტექნიკური რეგლამენტი - „მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლის მოპოვების მიზნით ჭაბურღილების აღრიცხვის წესი“ ;

„სააუზო მართვის საკონსულტაციო–საკოორდინაციო საბჭოების შექმნისა და საქმიანობის წესი“;

„სასმელი წყლის წყალმომარაგების ობიექტების სანიტარული დაცვის ზონის დადგენისა და მის ფარგლებში საქმიანობის განხორციელების წესის დამტკიცების თაობაზე“.

გმადლობთ ყურადღებისთვის!

„წყლის რესურსების მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტი

საქართველოს პარლამენტი

- საქართველოს მთავრობის მიერ „წყლის რესურსების მართვის შესახებ“ საკანონმდებლო პაკეტის საქართველოს პარლამენტში ინიცირების შემდეგ, კომიტეტმა საკანონმდებლო პაკეტთან დაკავშირებით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან ერთად, USAID-ის ეკონომიკური მმართველობის პროგრამის მხარდაჭერით ჩაატარა არაერთი შეხვედრა ბიზნეს სექტორის, სამოქალაქო საზოგადოების, ექსპერტებისა და მედიის მონაწილეობით.
- კანონპროექტი ადგენს წყლის რესურსების დაცვის და წყლის რესურსებით სარგებლობის ძირითად პრინციპებს, ასევე იგი აყალიბებს წყლის რესურსების მდგრადი ინტეგრირებული მართვის სისტემას. აგრეთვე, კანონპროექტით ჩამოყალიბებულია აღმასრულებელი ხელისუფლების ორგანოების კომპეტენციები წყლის რესურსების მართვის სფეროში. ხაზგასასმელია საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წამყვანი როლი წყლის რესურსების მართვის სფეროში, რაც გამოიხატება, მათ შორის, წყლის რესურსების მართვის სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავებასა და განხორციელებაში, ასევე მდინარეთა სააუზო მართვის სისტემის ჩამოყალიბებაში.
  - „წყლის რესურსების მართვის შესახებ“ საკანონმდებლო პაკეტის მიღება მნიშვნელოვანია რესურსების მართვის სამართლებრივი საფუძვლების შექმნის, წყლის რესურსების დაცვის და წყლის რესურსებით სარგებლობის ძირითად პრინციპების, ასევე წყლის რესურსების მდგრადი ინტეგრირებული მართვის სისტემის დახერგვის მიზნით.
  - კანონპროექტის მიღება ასევე მნიშვნელოვანია წყლის რესურსების მართვის ერთიანი, საერთაშორისო მიდგომებზე დაფუძნებული სისტემის შესაქმნელად, რომელიც გამომდინარეობს „ასოცირების შესახებ“ შეთანხმებიდან.

- კომიტეტმა შეიმუშავა შენიშვნები და მოსაზრებები „წყლის რესურსების მართვის შესახებ“ საკანონმდებლო პაკეტთან დაკავშირებით. აღნიშნული შენიშვნების გათვალისწინებულ იქნება საკანონმდებლო პაკეტში. კომიტეტის შენიშვნები ეხებოდა:
  - ტერმინთა განმარტების დეფინიციები, მათ შორის მდინარის გარემოსდაცვითი ხარჯის დეფინიცია უნდა დაზუსტდეს და დაკორექტირდეს.
  - სანებართვო პროცედურის ინტეგრირება „გარემოსდაცვით შეფასების კოდექსთან“ და „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტით გათვალისწინებულ პროცედურებში.
  - „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსს“ ან/და „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ კანონის პროექტს დაქვემდებარებული საქმიანობის შემთხვევაში წყალაღების ან/და წყალჩამვების პირობების ცვლილებისას ნებართვის განახლებასთან დაკავშირებული პროცედურა.
  - მდინარის კალაპოტის პრივატიზების აკრძალვა.
  - გაცემული წყალსარგებლობის ნებართვის გადახედვისა და მასში ცვლილების შეტანის უფლებამოსილება.
  - დაზუსტდეს მდინარის აუზის/სააუზო უბნის მართვის გეგმის აღსრულებასთან დაკავშირებული ორგანიზაციული საკითხები.

მადლობა ყურადღებისთვის!